

ТОКТОМ ПОСТАНОВЛЕНИЕ

2022-жылдын 22-илюлуу, № 393

Кыргыз Республикасынын мектептик жалын билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартын бекитүү жөнүндө

Жаны муундагы билим берүү стандарттарын киргизүү аркылуу билим берүүнүн салатын жогорултуу максатында, «Билим берүү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 5-беренесине, «Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституцийлык Мыйзамынын 13, 17-беренесирине ылайык Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети токтом кылат:

1. Кыргыз Республикасынын мектептик жалын билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты (мындаа ары – Мамлекеттик стандарт) тиркемеге ылайык бекитилсін.
2. Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрилиги:
 - озунун чечимдерин узул токтомго ылайык келтирсін;
 - Кыргыз Республикасынын чөнөмдик укуктук акттарына ушул токтомуудон келип чыгуучу өзтөргүүлөрдү киргизүү жөнүндө сунуштарды белгилендеген тартилте киргизсін;
 - Мамлекеттик стандартты киргизүүнү тийштүү жылдарга республикалык бюджетте каралган каражаттарды чегинде жүргүзсүн.

3. Төмөнкүлөр күчтүн жоготу деп таанылсын:

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 21-илюндагы № 403 «Кыргыз Республикасында жалын мектептик билимдин мамлекеттик билим берүү стандартын бекитүү жөнүндө» токтому;
- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 15-ноябрьдагы № 590 «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 21-илюндагы № 403 «Кыргыз Республикасында жалын орто билимдин мамлекеттик билим берүү стандартын

Об утверждении Государственного образовательного стандарта школьного общего образования Кыргызской Республики

В целях повышения качества образования через внедрение образовательных стандартов нового поколения, в соответствии со статьей 5 Закона Кыргызской Республики «Об образовании», статьями 13, 17 конституционного Закона Кыргызской Республики «О Кабинете Министров Кыргызской Республики» Кабинет Министров Кыргызской Республики постановляет:

1. Утвердить Государственный образовательный стандарт школьного общего образования Кыргызской Республики (далее – Государственный стандарт) согласно приложению.
2. Министерству образования и науки Кыргызской Республики:
 - привести свои решения в соответствие с настоящим постановлением;
 - внести в установленном порядке предложения о внесении изменений в нормативные правовые акты Кыргызской Республики, вытекающие из настоящего постановления;
 - введение Государственного стандарта производить в пределах предусмотренных средств в республиканском бюджете на соответствующие годы.
3. Признать утратившими силу:
 - постановление Правительства Кыргызской Республики «Об утверждении Государственного образовательного стандарта среднего общего образования Кыргызской Республики» от 21 июля 2014 года № 403;
 - постановление Правительства Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в постановление Правительства Кыргызской Республики «Об утверждении Государственного образовательного стандарта среднего общего

бекитүү жөнүндө» токтомуна өзгөртүүлөрдү жана толуктоорду киргизүү түүралуу» токтому;

– Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 18-августундагы № 496 «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 21-июлундагы № 403 «Кыргыз Республикасында жалпы мектептик билимдин мамлекеттик билим берүү стандартын бекитүү жөнүндө» токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү туралуу» токтому.

4. Бул токтомдун аткарыльшин контролдоо Кыргыз Республикасынын Президентинин Президенттин жана Министрлер Кабинеттин чөчмөлдөрүнүн контролдоо башкармалыгына жүктөлсүн.

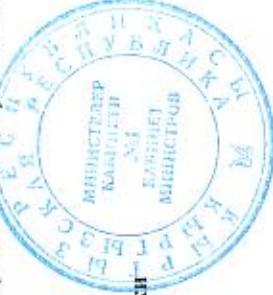
5. Бул токтот расмий жарыяланган күнден тартып он беш күн еткендөн кийин күчүнө кирет.

**Кыргыз Республикасынын
Министрлер Кабинетинин
Төрагасы**

Председатель
Кабинета Министров
Кыргызской Республики

А.У. Жапаров

образования Кыргызской Республики» от 21 июля 2014 года № 403» от 15 ноября 2016 года № 590;

– постановление Правительства Кыргызской Республики «О внесении изменений в постановление Правительства Кыргызской Республики «Об утверждении Государственного образовательного стандарта школьного общего образования Кыргызской Республики» от 21 июля 2014 года № 403» от 18 августа 2017 года № 496.

4. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на управление контроля исполнения решений Президента и Кабинета Министров Администрации Президента Кыргызской Республики.

5. Настоящее постановление вступает в силу по истечении пятинаадцати дней со дня официального опубликования.

Кыргыз Республикасынын мектептик жалпы билим берүүчи мамлекеттик билим берүү стандарты

1-жылдык жоболор

1. Кыргыз Республикасынын мектептик жалпы билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты (мыйндан ары – Мамлекеттик стандарт) төмөнкүлөрдүй белгилдейт:
 - мектептик жалпы билим берүүнүн коомдук макулдаштыган артыкчыларын;
 - мектептик жалпы билим берүүнүн максатын жана миддеттерин;
 - негизги компетенттүүлүктөрдүн тизмесин жана аларга жетишпүүнүн дөңгөлдерин;
 - билим берүү системасынын, жалпы билим берүү уюмунун, классын жана окуучунун ез алдынча деңгөлүндө билим берүүнүн натыйжаларын баалоонун негизги принциптерин;
 - мектептик жалпы билим берүүдөй уюштуруучулук жана методикалык (технологиялык) өзгөрүлөрдү.

2. Мамлекеттик стандарт төмөнкүлөрдү камсыз кылат:
 - билим берүү системасын компетенттүүлүк негизде түзүүнү жана мектептик жалпы билим берүүнүн коомдук социалдык тапшырыты менен шайкеш көтириуну;
 - мектептик жалпы билим берүүнүн бардык баскынтарында бардык билим берүү чөйрөлөрүнүн белгилгендөй мақсаттарын жүзөө аныптырууну;
 - уюлуптуруу-үкүктүк формасына жана менингилини түрүнү карабастан бардык жалпы билим берүү базистик окуу планын, предметтик стандарттарды, жалпы билим берүү программаларын жана окуу-методикалык комплекстерин иштеп чыгууну;
 - мектептик жалпы билим берүүнүн бардык баскынтарында предметтик стандарттардын жалпы билим берүү программаларынын ырааттуулугун;
 - окуу жүктөмүү оптималдаштыруу учун билим берүү чөйрөсүндөгү предметтерди интеграциялоо бөюнча методикалык негиздерди;
 - жалпы билим баалооюнүү;
 - Кыргыз Республикасында жалпы билим берүү жончулдогу документтердин эквиваленттүүлүтүн белгилеөнү.
3. Мамлекеттик стандарт билим берүүнүн белилүү натыйжаларына жетишүү учун билим берүү процессинин ар бир

**Государственный образовательный стандарт
школьного общего образования Кыргызской Республики**

Глава 1. Общие положения

1. Государственный образовательный стандарт школьного общего образования Кыргызской Республики (далее – Государственный стандарт) устанавливается:
 - общественно согласованные приоритеты школьного общего образования;
 - цель и задачи школьного общего образования;
 - перечень ключевых компетентностей и уровни их достижения;
 - основные принципы оценивания результатов образования на уровне системы образования, общеобразовательной организации, класса и отдельного обучающегося;
 - организационные и методические (технологические) изменения в школьном общем образовании.
2. Государственный стандарт обеспечивает:
 - построение системы образования на компетентностной основе и согласование школьного общего образования с социальным заказом общества;
 - реализацию заявленных целей во всех образовательных областях на всех ступенях школьного общего образования;
 - разработку базисного учебного плана, предметных стандартов, общеобразовательных программ и учебно-методических комплексов для всех общеобразовательных организаций независимо от их организационно-правовой формы и формы собственности;
 - преемственность предметных стандартов и общеобразовательных программ всех ступеней школьного общего образования;
 - методические обоснования по интеграции предметов в образовательных областях для оптимизации учебной нагрузки;
 - объективную оценку уровня подготовки выпускников общеобразовательных организаций;
 - установление эквивалентности документов об общем образовании в Кыргызской Республике.
3. Государственный стандарт закрепляет сферы ответственности каждого из участников образовательного процесса – представителей органов управления образования, руководителей и учителей общеобразовательных организаций, обучающихся и их родителей (законных представителей), а также представителей гражданского общества для достижения определенных образовательных результатов.

катышуучусунун – билим берүүнүн башкаруу органдарынын окулдерүүнүн, жалпы билим берүү уюмдарынын жетекчилеринин жана мугалимдеринин, окуучулардын жана алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу окулдерүүн), ошондой зең жаңадык космодун екүлдерүүнүн жоопкерчилик чөйрөлорун аныктайт.

Бул масат билим берүү тармагында саясатты иштеп чыгууда билим берүүнүн башкаруу органдары стратегиялык, программалык документтерди жана чөнөмдик укуктук акттарды иштеп чыгура бизнес-коомчулуктун, коомдук жана екөметтүк ЭМС уюмдардын окулдерүүн, жалпы билим берүү уюмдарынын жетекчилерин жана мугалимдерин, ата-энелерди (мыйзамдуу окулдорду), окуучулардын оздөрүн катыштырат.

4. Окуучуларды окутууда Кыргыз Республикасынын стратегиялык документтеринде аныкталган артыкчылыктарга, иш берүүчүчүлөрдүн көркөтөөрүн, окуучулардын жана алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу окулдерүүн) суроо-талааттарына ылайык келипин камсыздоо учун зарылдыгына жараша Мамлекеттик стандарт кайра каралып жана жаңыланып түрт.

5. Ушул Мамлекеттик стандарттагы негизги түшүнүктөр жана терминдер томенкү маанидеги пайдаланылат:

- базалык жалпы билим берүү предметтери – мектептik жалпы билим берүүнүн бардык баскычтарындагы милдеттүү предметтер;
- базистик окуу планы – милдеттүү предметтердин тизмесин, аларды окутуунун браавтуулугүн жана окуу жүктөмүнүн көлемүн белгилеген документ;
- тарбиялоо – инсанды онуктурууга, адамдын, Уй-булгун, коомдун жана мамлекеттин кызычылыктарындагы коомдо кабыл алынган жүрүм-турум эрежелердин жана чөнөмдеринин, социалдык маданияй, руханий-адеп-ахлактых баалтуулуктардын негизинде окуууга озун-өзү аныктоого жана социалдаштууга шарттарды түзүүтө баятталған иш;
- мамлекеттик (инварианттык) компонент – Мамлекеттик стандарттын талаптарын ишке ашыруучу жана бардык түтеги жана менчиктигинин формасындағы жалпы билим берүү уюмдарында милдеттүү түрдө окутуулучу базистик окуу планынын түзүмдүк элементтери;
- Мамлекеттик стандарт – билим берүүнүн бардык чөйрөлорунде белгиленген максаттарды мектептik жалпы билим берүүнүн бардык баскычтарында жүзөө ашырууну камсыздаган, билим берүү процессин жөнгө салтан, улуттук жана жергилүккүү деңгээлдерде билим берүү системасын өнүктүрүүнү камсыз кылган чөнөмдик укуктук документ;
- диагностикалык баалоо – окуучунун өнүгүүсүнүн кийин баалоо үчүн анын кальптаңган компетенцияларынын башталыч деңгээлин аныктоочуу процесс;

Для этой цели органы управления образования при выработке политики в области образования вовлекают в разработку стратегических, программных документов и нормативных правовых актов представителей бизнес-сообществ, общественных и неправительственных организаций, руководителей и учителей общеобразовательных организаций, родителей (законных представителей) и самих обучающихся.

4. Пересмотр и обновление Государственного стандарта производится по мере необходимости для обеспечения соответствия подготовки обучающихся приоритетам, закрепленным в стратегических документах Кыргызской Республики, потребностям работодателей, запросам обучающихся и их родителей (законных представителей).

5. В настоящем Государственном стандарте основные понятия и термины используются в следующем значении:

- базовые общеобразовательные предметы – обязательные предметы на всех ступенях школьного общего образования;
- базисный учебный план – документ, устанавливающий перечень обязательных предметов, последовательность их изучения, объем учебной нагрузки;
- воспитание – деятельность, направленная на развитие личности, создание условий для самоопределения и социализации обучающегося на основе социокультурных, духовно-нравственных, ценностей и принятых в обществе правил и норм поведения в интересах человека, семьи, общества и государства;
- государственный (инвариантный) компонент – структурный элемент базисного учебного плана, реализующий требования Государственного стандарта и обязательный для изучения в общеобразовательных организациях всех типов и форм собственности;
- Государственный стандарт – нормативный правовой документ, который обеспечивает реализацию заявленных целей – всех образовательных областей на всех ступенях школьного общего образования, регулирует образовательный процесс, обеспечивает развитие системы образования на национальном и локальном уровнях;
- диагностическое оценивание – процесс определения начального уровня сформированности компетентностей обучающегося для последующей оценки его прогресса;
- «зеленые нальчики» – знания, ценности и установки, необходимые для овладения экологически безопасными способами жизни, развития и поддержки устойчивого и ресурсоэффективного общества, выявления, решения и предупреждения экологических проблем;
- индивидуальная образовательная траектория – определенная последовательность элементов учебной деятельности каждого обучающегося по реализации собственных образовательных целей,

- «жашыл кондуктор» – экологиялык коопсуз жашоо бакаларын елдештүрүү, түрүктүү жана ресурстарды унемдеөчүү көомдүү өнүктүрүү жана колдоо, экологиялык көйтөйлөрдү аныктоо, чечүү жана алдын алуу учун зарыл болгон билим, баалуулуктар жана мамилелер;
- жеңе билдим берүү трасекториясы – мугалимдердин ата-энелер (мыйнамдуу өкүлдөр) менен өз ара аракеттегенүүсүндөгү координациялык, уюнтуулучулук, консультациялык ишмердигинде жүзтөгө ашырылган окуучунун жөндемелүүлүгүнө, мумкүнчүлүгүнө, жүйелөрүнө, кызычылыктарына ылайык көлгөн жеке билим алуу максаттарын ишке аныруу болонча алардын ар биринин окуу ишмердигинин элементтеринин белгилүү ырааттуулугу;
- инклюзивдик билим берүү – билим алуу мұжтадықтарының жана жеке мумкүнчүлүктөрүнүн ар түрдүүлүгүн эске алуу менен бардык окуучулар учун бирдей билим алууну камсыз кылуу;
- интеграция – окуучуларды дүйнөнүн бирдиктүү кабылдоону кальпандыруу жана негизги компетенттүүлүктөрдү өнүктүрүүгө жүптисынан багытталтан айрым предметтердин, билим берүү чөйрөлөрдүн, билим берүү процессинин алкагындағы мәзмундуди түзүмдүк компоненттеринин ортоасындағы байланыштарды түзүү жана оз ара байланыштың камсыздоо процесси;
- билим берүүнүн сапаты – билим берүүнүн наыйжасынын билим берүүнүн ар кандай субъекттеринин (окуучулардын, мугалимдердин, ата-энелердин (мыйнамдуу өкүлдөрлүн), иш берүүчүлөрдүн, жапы жоомдун), күтүлөрнө же билим алуу боюнча алар койгон максаттарга жана мілдегітерге ылайык көтүү дарыкасы;
- негизги компетенттүүлүктөр – социалдык, мамлекеттик, кесинтик тапшырыска ылайык аныкталған, көп функциялдуулукка ээ болгон жана предметтеги жогору турган, окуу предметтеринин базасында жүзөгө ашырылған жана окуучууну социалдык тажрыйбасына негизделген билим берүүнүн чөнөлүгү наыйжасы;
- компетенттүүлүк – белгилүү бир кырдаалда (огуу, жеңе жана колдонгон адамдын интеграцияланган жөндемеу;
- компетенция – окуучууну билим алууга даярдоого карата мурдатан көнгөлгөн, анын белгилүү бир чөйрөдөгү наыйжалуу үзүрлүү иштепи учун зарыл болгон социалдык талап (ченем);
- критерийлер болонча башлоо – так анытталған, биргелешип иштөлип, чыккан, билим берүүнүн компетенттүүлүгүн калыптандырууга шайкын көлгөн, окуучулардын максаттарына жана мазмунуна түрткү бергөн, окуу процессинин бардык катышуучулары учун мурда белгилүү болгон критерийлер менен салынтырууга негизделген окуучулардын билим жетишкендиктерин баалоо;
- медиасабактуулук – билдирилүлөрдү ар кандай формада колдонуу, талдоо, баалоо жана жеткирүү жөндөмлүүлүгү;

- соответствующая их способностям, возможностям, мотивации, интересам, осуществляемая при координирующей, организующей, консультирующей деятельности учителя во взаимодействии с родителями (законными представителями);
 - инклюзивное образование – обеспечение равного доступа к образованию для всех обучающихся с учетом разнообразия образовательных потребностей и индивидуальных возможностей;
 - интеграция – процесс установления связей и обеспечения взаимодействия между структурными компонентами содержания в рамках отдельных предметов, образовательных областей, образовательного процесса в целом, направленный на формирование у обучающихся целостного восприятия мира и развития ключевых компетентностей;
 - качество образования – степень соответствия результата образования ожиданиям различных субъектов образования (обучающихся, учителей, родителей (законных представителей), работодателей, общества в целом) или поставленным ими образовательным целям и задачам;
 - ключевые компетентности – измеряемые результаты образования, определяемые в соответствии с социальным, государственным, профессиональным заказом, обладающие многофункциональностью и надпредметностью, реализуемые на базе учебных предметов и базирующиеся на социальном опыте учащихся;
 - компетентность – интегрированная способность человека самостоятельно применять различные элементы знаний и умений в определенной ситуации (учебной, личностной и профессиональной);
 - компетенция – заранее заданное социальное требование (норма) к образовательной подготовке обучающегося, необходимое для его эффективной продуктивной деятельности в определенной сфере;
 - критериальное оценивание – оценивание, основанное на сравнении учебных достижений обучающихся с четко определенными, коллективно выработанными, заранее известными всем участникам образовательного процесса критериями, соответствующими целям и содержанию образования, способствующими формированию компетентностей учащихся;
 - медиаграмотность – способность использовать, анализировать, оценивать и передавать сообщения в различных формах;
 - образование – непрерывный, системный процесс воспитания и обучения в целях гармоничного развития личности, сопровождающийся констатацией достижения установленных государством образовательных уровней и удостоверяемый соответствующим документом;
 - образовательная область – содержание образования, относящееся к определенной сфере человеческой деятельности,

- билим берүү – инсанды гармонияллау өнүктүрүү максатында мамакет тараблын белгилсендеги билим дисциплинина жетиштин бирасто менин коштолтот жана тиептептуу документ менен күбөлөндүрүлгөн тарбиялоонун жана окутуунун үзүлүткүсүн системалуу процесси;
- билим берүү чөйрөсү – адамдын ишмердигинин белгилүү чөйрөсүнө таандык, илимий жана практикалык иштин педагогикалык жактан ыңгайлашкан таңрыбысы туриnde берилген билим берүүнүн мазмуну;
- билим берүү (окуу) программы – предметик стандарттын негизинде иштептил чыккан жана предметтин мазмунунун окутуу темалары, болулукдору жана мезгилдери бөончча болулугурулган, уочтуруу-педагогикалык шарттарды, анын ичинде болколдуу календарьк-тематикалык планшаптырууну жана окуучулардын жетишкендикстерин баалоонун формаларын жөнгө салтуучу документ;
- билим берүү процесси – мугалимдердин түздөнтүз катышуусу менен ар кандай түрдөгү сабактардын формалары жана окуучулардын эз алдынча окуулары, опондой эле окуучулардын жана башка бутуртуулардун сыйнактары, зачетторуу, аттестациялоонун түрлерүү сыйкаттуу окутуунун жана тарбиялоонун уочтуруулган процесси;
- билим берүү натыйжасы – негизги жана предметтик компетенттүүлүктөрдүү өздөштүрүү дөнгөлөнүнде чагылдырган, билим берүү процессинин белгилүү этабындағы окуучулардын билим алуу жетишкендиктеринин толгому;
- билим берүү чөйрөсү – окуучуларга окутуучу жана тарбиялоочу таасир тийгизген атаяны уочтуруулган шарттардын, процесстердин жана социалдик өз ара аракеттөнүүлөрдүн жыйнанылышы;
- окутуу – окуучулардын билимди, билигтики, көндүмдердүү жана компетенттүүлүктөрдүү өздөнүтүрүү, билимин күнүмдүк жашоодо колдонууда тажрыбы топтоо жана жашосундаты билим алууну улантууга жүйелектүрүү бөончча ишмердигиниң уочтуруунун максаттуу багытталтган процесси;
- белгى – символ, окуучулардын окуудагы жетишкендиктерин баалоонун сандык түшүнүлүк маалыматы;
- баа – окуучуларды баалоонун жыйынтыктарын сандык жана сапатык чагылдыруусу;
- баалоо – окуучулардын этикалык жана интеллектуалдык өнүктүсүнө жана алар турмушта зарыл болгон компетенцияларга ээ болусуна, опондой эле билим берүүнүн сапатын жакынрытуу максатында Мамлекеттик стандарттын талаптарына бул иштин жыйынтыктарынын шайкештигин аныктоо Учун окуучулар, мугалимдер, ата-энслер (мыйзамдуу өкүлдөр) менен эки жактуу байланышты жүзеге ашырууга багытталат окуучулардын билим

- представленное в виде педагогически адаптированного опыта научной и практической деятельности;
- образовательная (учебная) программа – документ, разработанный на основе предметного стандарта и распределющий содержание предмета по темам, разделам и периодам обучения, регламентирующий организационно-педагогические условия, включая примерное календарно-тематическое планирование и формы оценивания достижений обучающихся;
 - образовательный процесс – организованный процесс обучения и воспитания в форме различных видов занятий с непосредственным участием учителей и самостоятельных занятий обучающихся, а также экзаменов, зачетов, других видов аттестации обучающихся и выпускников;
 - образовательный результат – совокупность образовательных достижений обучающихся на определенном этапе образовательного процесса, выраженных в уровне овладения ключевыми и предметными компетентностями;
 - образовательная среда – совокупность специально организованных условий, процессов и социальных взаимодействий, оказывающих обучающее и воспитывающее влияние на обучающихся;
 - обучение – целенаправленный процесс организации деятельности обучающихся по овладению знаниями, умениями, нальяками и компетентностями, приобретению опыта применения знаний в повседневной жизни и формированию у обучающихся мотивации получения образования в течение всей жизни;
 - отметка – символ, количественное выражение оценки учебных достижений обучающихся;
 - оценка – количественное и качественное отражение результатов оценивания обучающихся;
 - оценивание – процесс измерения, интерпретации и анализа познавательной деятельности обучающихся, направленной на их этическое и интеллектуальное развитие и приобретение ими жизненно необходимых компетентностей, а также осуществления обратной связи с обучающимися, учителями, родителями (законными представителями) для определения соответствия результатов данной деятельности требованиям Государственного стандарта с целью улучшения качества образования;
 - предметные компетентности – компетентности, определяемые на материале отдельных предметов в виде совокупности образовательных результатов;
 - предметный стандарт – документ, регламентирующий образовательные результаты обучающихся, способы их достижения и измерения в рамках предмета;

- артырууу чилемдигин өлчөө, интерпретациялоо жана талдоо процесси;
- предметтик компетенттүүлүк – билим берүү натыйжаларнын жыйындысы турунде айрым предметтин материалында аныкталуучу компетенттүүлүктөр;
- предметтик стандарт – предметтин алкагында окуучулардын билим алуу натыйжаларын, аларга жетишүү ыкмаларын жана чөө жолдорун регламенттоочу документ;
- тандоо боюнча предметтер – гимназиялардын/лицейлердин багыттарын аныктоочу жана окуучулардын тандосуна сунупталуучу окуу предметтери же элективик, профилдик курстар,
- долбоордук окутуу – практикалык же теориялык маанилүү маселелерди чечүүде алынуучу, окуучулардын оз алдынча жана толтук ишин таатп кылган натыйжаларга багытталған окуучулардын когнитивдик (тәжілт-билим), аффективдик (эмоционалдык-балаалуулук) жана журум-турмушук ишмердигин уюлтурууну камсыз кылучу педагогикалык технология;
- профилдик билим берүү – окуучулардын көлөчкөтеги кесиптик кызычылыктарын жана жөндөмдерүн эске алууга мүмкүндүк берген жогорку класстарда ар кандай программалар (профилдер) болонча окутуу жүргүзүлгөн жалпы орто билим берүүнүн уюлтуруу системасы;
- билим берүү системасы – ырааттуу жалпы билим берүү программаларынын, Мамлекеттик жана предметтик стандарттарынын, алардын жүзеге ашыруучу билим берүү уюмдарынын, ошондой эле билим берүүтүү башкаруу органдарынын жана аларга караштуу мекемелердин жана уюмдардын из ара аракастенүүчү жыйындысы;
- баалоо системасы – окутуунун жетишкендиктерин отчеңчү жана кейтойлорун аныктоочу, эки жактуу байдыншты түзүүчү, муталимдерге, окуучуларта, ата-энслерге (мыйзамадуу өкүлдөртө), мамлекеттик жана коомдук түзүмдерге билим берүүнүн абалын, көйгйорун жана жетишкендиктерин маалымдоочу негизги каражат;
- билим берүүнүн салатын баалоо системасы – окуучулардын алардын системасынын иштеринин натыйжалаптуун, билим берүү көрсөтүүлөрүнүн истигли көркөтөчүлөрүнүн суралытарын эске алуу менен билим берүү программаларынын салатын бирдистүү концептуалдык-методологиялык базага негизделген баалоону камсыздаган уюлтуруучулук жана функционалдык түзүмдердин, ишнемдердин жана эрежесидин жыйындысы;
- социаль-эмоционалдык жыйындыс – окуучуларда өзүнө, башка адамдарга, күрчап турган дүйнөгө ан-сезимдүү эмоционалдык он мамиле кылунуу максаттуу өнүктүрүү, өзүнүн жана башкалардын эмоционалдык абалын тен салмактуу колдонууну, ошондой эле юомдо социалдык маанилүү жүрүм-түрүм концептдоруун өнүктүрүү;

- предметы по выбору – учебные предметы или элективные, профильные курсы, определяющие направления гимназий/лицеев и предоставляемые на выбор обучающимся;
- проектное обучение – педагогическая технология, обеспеливающая организацию когнитивной (познавательной), аффективной (эмоционально-ценностной) и поведенческой деятельности обучающихся, ориентированной на результат, который получается при решении практических или теоретически значимой проблемы, предполагающей самостоятельную и групповую деятельность обучающихся;
- профильное обучение – система организации среднего общего образования, при которой в старших классах обучение проходит по разным программам (профилям), позволяющим учитывать будущие профессиональные интересы и способности обучающихся;
- система образования – совокупность взаимодействующих преемственных общеобразовательных программ, Государственного и предметных стандартов, реализующих их образовательных организаций, а также органов управления образования и организаций, подведомственных им учреждений и организаций;
- система оценивания – основное средство измерения достижений и диагностики проблем обучения, осуществления обратной связи, оповещения учителей, обучающихся, родителей (законных представителей), государственных и общественных структур о состоянии, проблемах и достижениях образования;
- система оценки качества образования – совокупность организационных и функциональных структур, норм и правил, обеспечивающих оценку образовательных организаций и их систем, качества образовательных программ с учетом запросов основных потребителей образовательных услуг;
- социально-эмоциональное развитие – целенаправленное развитие у обучающихся осознанного эмоционально-положительного отношения к себе, другим людям, окружающему миру, умение соотносить эмоциональные состояния самого себя и других, а также развитие социально-значимых навыков поведения в обществе;
- суммативное оценивание – определение степени достижения обучающимися результатов обучения, которые выражаются в отметке. Суммативное оценивание может быть текущим, промежуточным и итоговым;
- технология обучения – система приемов и методов организации учебного процесса, направленная на достижение и измерение целей и результатов образования;

- суммативлик баалоо — окутуунун натыйжаларына окуучулардын жетишкен даражасын аныктоочу белти көюү менен түснүүлүрлөт. Суммативик баалоо учурда, орто аралык жана жыйнитыктоочу болушу мүмкүн;
- окутуу технологиясы – билим берүүнүн максаттарына жана натыйжаларына жетиштуүгө жана өттөөгө багытталган окуу процесин уюштуруу ыкмаларынын жана истоддоруну системасы;
- билим берүү процесинин катышуучулары – окуучулар, мугалимдер, билим берүү уюмдарынын жетектоочу жана окуутучукемекчү персоналы, окуучулардын ата-энслери (майзамдуу окуудары);
- формативик баалоо – окуучулардын окуу процессинде канадын дәнгээдээ экендигин, алар кайсы жерде шайынчылыктарга дуушар болуп жатканын жана окуучу менен мугалим билим алуу процесин жаклырытуу. Учун канадай кадамдарды жасаш көркөтиги бөонча мугалимди маанилүү маалымат менен камсыздаган баалоо;
- функционалдык сабаттуулук – адамдын ишмердүүлүпүүнү, баарлашунун жана коомдук маммилелердин ар жандай чөйрөлөрүчүү практикалык жана турмуштук маселелердин көнүри диапазонун чечүү учун окуу процесинде алган билимдерин, билгичтегин жана кондүмдөрүн колдоно алуу жондомдуулуту;
- окутуунун максаты – алдын ала аныкталган жана жазылган окуучунун көлөнгөтөгө ишинин шарттары жана ыкмалары; билим алуунун натыйжасында ал ээ болгон иштин мүмкүн болуулучу түрлөрүнүн карата аны жөндөмдүрүүтүү;
- мектептик (вариативик) компонент – окуучулардын көркөтөлөрүн жана жөндөмдүүлүгүн эске алуу менен жалпы билим берүү уюму аныктаан, барык түрдөгү жана менччигинин формасындағы жалпы билим берүү уюмдарында мүлдөттүү түрдө окууттуулуту мектептик жалпы билим берүүнүн базистик окуу планынын түзүмдүк элементи;
- мектептик жалпы билим берүү – баскычтарына шайкеш билимди, кондүмдөрү, баалуулустарды жана практикалык конкуттууларды камсыздаган, бутурүүчүнүн коомдо активдүү ишмердүүлүгү учун жетиштүү тарбиялоо жана билим берүү системасы.

2-глава. Мектептик жалпы билим берүүнүн максаты, мүлдөттери жана натыйжалары

6. Мектептик жалпы билим берүүнүн максаты түркүтүү онгуттуу жана бардыгы учун ємур боло билим алуу мүмкүнчүлүгүн берүүтөрүккүү болгон билимдерди жана компетенттүүлүктүү окуучулар агуу учун сапартуу билим берүүнү камсыз кылуу болуп саналат.

7. Мектептик жалпы билим берүүнүн мүлдөттери:

- участники образовательного процесса – обучающиеся, учителя, руководящий и учебно-вспомогательный персонал образовательных организаций, родители (законные представители) обучающихся;
- формативное оценивание – оценивание, которое обеспечивает учителя важной информацией о том, на каком уровне находится обучающиеся в процессе обучения, где они испытывают трудности и какие последующие шаги следует предпринять обучающемуся и учителю, чтобы улучшить процесс обучения;
- функциональная грамотность – способность использовать постоянно приобретаемые в процессе обучения знания, умения и навыки для решения широкого диапазона практических и жизненных задач в различных сферах человеческой деятельности, общения и социальных отношений;
- цели обучения – заданные и описанные наперед условия и способы деятельности обучающегося в будущем; его способности к возможным видам деятельности, приобретенные им в результате обучения;
- школьный (вариативный) компонент – структурный элемент базисного учебного плана школьного общего образования, обязательный для изучения в общеобразовательных организациях всех типов и форм собственности, определяемый общеобразовательной организацией с учетом потребностей и способностей обучающихся;
- школьное образование – система воспитания и обучения, обеспечивающая соответствующие ее ступеням знания, умения, ценности и практические навыки, достаточные для активной деятельности выпускника в обществе.

Глава 2. Цели, задачи и результаты школьного общего образования

6. Целью школьного общего образования является обеспечение качественного образования для приобретения обучающимися знаний и компетентностей, необходимых для устойчивого развития и поощрения возможности обучения на протяжении всей жизни для всех.
7. Задачи школьного общего образования:
 - обеспечение равного и справедливого доступа к образованию всех детей на принципах инклюзии и гендерного равенства;
 - создание безопасной и развивающей среды обучения;
 - создание благоприятных условий для выявления и развития творческих способностей, физического, психического, социального и духовно-нравственного роста обучающихся;
 - обеспечение качественного освоения фундаментального ядра научных и практических достижений человечества;

- инклюзия жана гендерлик тәнчиллік принциптерінде бардық бағдарлым билімге бирдей жана адилеттүү жеткилдіктүүлүгүн камсыздылуу;
 - окутуунун коопсуз жана онуктуруу чойресүн түзүү;
 - окуучулардың ынтармачылык жөнделмелерүү, физикалык, психикалык, социалдык жана руханий адеп-халқтык есүшүн аныктоо жана өнүктүрүү учун жатамдуу шарттарды түзүү;
 - окуучуларды, адамзаттын илмий жана практикалык жетишкендиктеринин фундаменттілдік негиздерин (фундаменттілдік езегүн) сапаттуу өздөнгөтүрүсүн камсыздылуу;
 - негизги жана предметтик компетенттүүлүктөрдү кальыптастыруу;
 - бирдистүү жана заманбап илмий дүйнө тааннымындаң негиздерин кальыптастыруу;
 - инсандын ез алдынча билим алуу, озун-өзү тиануу жана өзүн-өзү өнүктүрүү кондумдерүү кальптаңыруу учун ез алдынча издентүү жана оқуу-практикалык ишмердүлүгүн уюнштуруу;
 - окуучуларды толеранттуу, инклюзияндик жана коопсуз дүйнөнү күрүуга активтуу катышууга даярдоо;
 - окуучулар заманбап экологиялык көйтөлөрдү, климаттын өзгөрүлүшүү, жоопкерчиликтүү көркөнөлөрдү, жааратылыпка жана жашыл экономикага аяр мамиле жасоону түшүнүүнү камсыздылуу;
 - санаариттик жана медиа-маалыматтык сабактуулукту өнүктүрүү;
 - финансыйлык жана укуктук маданиятты калыптандыруу;
 - тарбиялоону Кыргызстан элгинин маданий, руханий-адеп-ахластык жана үй-бүлолук баалуулуктарына ылайык келишин камсыздылуу;
 - окуучуларда билим алуу жана эмгектік мотивацияны, активтүү түрмуштук позицияны, өзгөчө кырдаандарга жана езгерүп жаткан дүйнөнө ынгайлашшу жөндөмүн калыптандыруу;
 - окуучуларда көп түрдүүлүк жана төптик, адам укуктары, басмұлаббо, социалдык катышуу жана айтымачылыктарды сыйлоо баагуулуктарынан кальптастыруу.
- 8. Мамлекеттік стандарттаменкүрттүүлүктөрдүң жаңынан окуучунун инсанлык сапаттарын калыптандырууну камсыздайт:
- Ата мекенди сүйүү, ууттук када-саиттарды урматтоо жана Кыргызстандын маданий мурасынын жана жаратыльшын байлыктарына аяр мамиле көлгүү; глобалдык озара байланыштарды тушиштүү;
- негизги демократиялык жана жаңарандык укуктарды жана әркиндиктерди түшүнүү жана кабыл алуу, Эркиндиктік адептика маданий жоопкерчиликтік менен ажыратыс байланышта түшүнүү;
- социалдык, саясий жана маданий түрмушта толеранттуу жүрүм-турумдуун нистизи катары маданияттардың көл түрдүлүтү

баалуулуктарын сөз билиүү жана кабыл алуу, ээлкөсүнүн жана дүйнөнин маданийн жана руханий баалуулуктарын езлелгүүрүү менен ЭНС тилин жана маданийтын уйренүү;

- өзүн-өзү сыйлоо жана жеке потенциалды ишке ашыруу жондомдүүлүү, башкаларды сыйлоо, чыр-чатарактарды болтурборо жана эз ара жардамдаштуу.

9. Мамлекеттик стандарт негизги компетенттүүлүктөрдүн тизмесин жана калыптынуу деңгээлдерин аныктайт.

10. Негизги компетенттүүлүктөр бул конкреттүү предметтердин мазмуну аркылуу калыптануучу жана окуучунун социалдык тажрыйбасында негизделген билүүм берүүчинүү натыйжасы болуп саналат.

11. Билим берүү процессинде негизги компетенттүүлүк окуучулар теменүү шарттарда ээ болушат:

- окуу процесси окуучунун ээ алдынчалтуулугуна жана жоопкерчилгилне багытталган;
- окуучулар окутуу процессинде билүүм берүүү ишинин ар кандай түрлөрүн жана долбоорлук, изилдеөөчүүтүк, социалдык ингерин жүргүзүүгө камтылган;
- окуучулардын максаттарды алдыга колуу жана жетиштүү тажрыйбасына ээ болушу учун кырдаандар түзүлген;
- мугалимдер билүүм берүү ишинде компетенттүү мамлени көрсөтүүдү.

12. Мектептик жалпы билүүм берүү системасынын негизги компетенттүүлүктөрү болуп темөңкүлөр саналат:

1) маалыматтык компетенттүүлүк – бул окуучулардын маалыматты ээ алдынча издеөөгө, тандоого, иштеп чыгууга, анын аныктылын тактото, жүйелүү тыянактарды түзүүгө, сын көз каралы менен түшүнүүгө жана ээ ишин пландаштыруу жана ишке ашыруу боюнча негиздлөн чечимдерди кабыл алууга даярдыгы жана жөндөмдүүлүтүү, көркөтүү маалыматты алыш, аны оозеки жана жазуу формасында, анын ичинде маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу менен берип, кейгөйлөрдү чечүү үчүн диалог түзүү жөндөмдүүлүгү;

2) социалдык-коммуникациялык компетенттүүлүк – езүрүү умтуулусун башка адамдардын жана социалдык толгрордуу кызычылыктары менен туура көтүрүүгө, ар түрлүү позицияларды танкуу менен башка адамдардын баалуулуктарына (маданий, диний, этностук, гендердик, кеситтик, ишандык) сый маамиле жасонун негизинде өзүнүн көз карашын көргөй бүтүүгө даярдыгы; негизги демократиялык жана жарандык укуктарды жана эркиндиктерди түшүүү жана кабыл алуу, Мекенди сүйүү, улуттук каада-салтын урматтоо, Кыргызстандын маданий мурасына жана жарагатыныш

11. В образовательном процессе ключевые компетентности присобретаются обучающимися при следующих условиях:

- учебный процесс обучающегося ориентирован на развитие его самостоятельности и ответственности;
- обучающиеся в процессе обучения включены в разные виды образовательной деятельности и в проведение простой, исследовательской, социальной работы;
- созданы ситуации для приобретения обучающимися опыта постановки и достижения целей;
- учитель демонстрируют компетентностный подход в образовательной деятельности.

12. Ключевыми компетентностями системы школьного общего образования являются:

- 1) информационная компетентность – готовность и способность обучающихся самостоятельно искать, анализировать, отбирать, обрабатывать информацию и определять ее достоверность, формировать аргументированные выводы, критически осмысливать и принимать осознанные решения по планированию и осуществлению своей деятельности, способность выстраивать диалог, получая необходимую информацию и представляя ее в устной и письменной формах для разрешения проблем, в том числе с использованием информационно-коммуникационных технологий;
- 2) социально-коммуникативная компетентность – готовность соотносить свои устремления с интересами других людей и социальных групп, отстаивать свою точку зрения на основе признания разнообразия позиций и уважительного отношения к ценностям (культурным, религиозным, гендерным, этническим, профessionальным, личностным) других людей; понимание и принятие основных демократических и гражданских прав и свобод, любопытство к Родине,уважение национальных традиций, бережное отношение к культурному наследию и природному ботатству Кыргызстана; понимание культурного разнообразия и формирование общечергажданской идентичности Кыргыз жаралыны;
- 3) компетентность самопознания и разрешения проблем – способность к познанию своих потенциальных и актуальных свойств, личностных, индивидуальных особенностей, своих отношений с другими людьми, к целенаправленной работе по изменению индивидуально-психологических и поведенческих характеристик, способность обнаруживать проблемы и противоречия в информации, учебной и жизненной ситуациях для выбора будущей профессиональной деятельности, планировать их решение и разрешать их самостоятельно или во взаимодействии с другими людьми, используя навыки критического мышления и анализа для выполнения исследовательских, творческих и проектных работ.

байлыктарына аяр мамылда кылуу; маданий көп түрдүүлүктүү түшүнүү жана Кыргыз жараны жашылдык оқшоштуулукту түзүү;

3) езч-озу таануу жана көйтөйлөрдү чечүү компетенттүүлүгү – озурдуң потенциалдуу жана актуалдуу касиеттерин, инсандык, жексе эзегчелүктөрүн, башка адамдар менен болгон өзүнүн мамылдерин билүү, жекең психологиялык жана жүрүм-турмумлук мунездөмөлөрүн озертүү бөюнча максаттуу бағытталган ишке жондемдүүлүгү, көлөмчектеги кесиптик ишин тандоо. Учун маалыматтагы, окуу жана түрмүлтүк кырдаалдардагы көйтөйлердү жана карамак-каршылыктарды табуу жөндөмдүүлүгү, сыйыл ой жүгүрттүү көндүмдерүн жана изилдооччук, чыгармачыл жана долбоорук иштерди аткаруу учун тандоону колдонуу менен аларды чечтүнүн шалаштыруу жана өз алдынча же башка адамдар менен өз аракеттүү менен чечүү.

13. Компетенттүүлүктөрдү калыптандыруунун дентээлдерин аныктоо учун негиз болуп окуучунун өз алдынчалыгынын дарражасы жана маселелерди чечүүде иш-аракеттерин колдонулган түрлөрүнүн таталдыгы санаат.

14. Окутуунун жетишкендиктерин баалоодо окуудагы жетишкендиктерин баалоодо компетенттүүлүктөрдү калыптандыруу үч дентээлге болунет (1-тиркеме):

- 1) репродуктивдүү дентээл окуучулардын Улгулердү (аракеттерди аткаруунун белгиленген алгоритмин) туурап үйрөнгөнүн менен мунездөлөт;
- 2) продуктивдүү дентээл курамы болонча жонокой ишти аткаруу, иштин өздөйчүлүктөн алгоритмин жаны кырдаалда колдонуу жөндөмдүүлүгү менен мунездөлөт;
- 3) креативдүү дентээл өз алдынча конструкциялоо жана негиздөө элементтери менен курамы татаал ишти жүзегө ашырууну болжолдойт.

15. Окутуунун ар бир баскында окуучулар курактык жана жеке ёзчөлүктөрүне ылайык билүү шарттарын эске алуу менен бардык дентээлдердеги компетенттүүлүктөрө э болушат.

3-жылдык Окутуунун түзүмүнө жана процессине карата талаптар

13. Основанием для определения уровней сформированности компетентностей являются степень самостоятельности обучающегося и сложность используемых видов деятельности при решении задачи.
14. Выделяются три уровня сформированности ключевых компетентностей (приложение 1), которые должны учитываться при планировании результатов обучения и оценивании учебных достижений:
 - 1) репродуктивный уровень характеризуется умением обучающихся следовать образцу (заданный алгоритм выполнения действия);
 - 2) продуктивный уровень характеризуется способностью осуществлять простую по составу деятельность, применять усвоенный алгоритм деятельности в новой ситуации;
 - 3) креативный уровень подразумевает осуществление сложносоставной деятельности с элементами самостоятельного конструирования и обоснования.
15. На каждой ступени обучения обучающиеся овладевают компетентностями всех уровней в соответствии с возрастными и индивидуальными особенностями с учетом образовательных условий.

Глава 3. Требования к структуре и процессу обучения

16. В Государственном стандарте выделяются следующие образовательные области, каждая из которых состоит из предметов, закрепленных в базисном учебном плане (приложение 2):
 - 1) филологическая;
 - 2) социальная;
 - 3) математическая;
 - 4) естественно-научная;
 - 5) искусство и технологии;
 - 6) культура здоровья.
17. На старшей ступени обучения обучающимся предоставляется возможность выбора направления профильного обучения.
18. Филологическая образовательная область направлена на развитие у обучающихся речевой, языковой и социокультурной компетентности на основе овладения всеми видами речевой и мыслительной деятельности. Язык и литература способствуют созданию читающего общества, интерпретации произведений искусства.
19. Социальная образовательная область позволяет формировать личностные, гражданские, социальные компетентности обучающихся для идентификации себя как неотъемлемой части общегражданской идентичности. Кыргыз жаранды, выполнения социальных ролей в обществе и государстве, для жизни в многообразном современном

16. Мамлекеттик стандартта теменкүйдөй билим берүү тармактары болунет, алардын ар бири базистик окуу планында бекитилген предметтерден турат (2-тиркеме):
 - 1) филологиялык;
 - 2) социальная;
 - 3) математикалык;
 - 4) табигый-илимий;

- 5) искусство жана технологиялар;
- 6) ден сосолук маданияты.

17. Окутуунун багыттын танылган окуучуларга профилдик окуучулардын жогорку баскынында окуучуларга профилдик берилет.

18. Филологиялык билим берүү тармагы сүйлөө жана ой жүгүртүү ишинин бардык түрлөрүнө ээ болуппун негизинде окуучулардын сүйлөө, тилдик жана социалдык-маданий компетенттүүчүктөрүнөн өнүктүрүүтө багытталган. Тил жана адабият окуруман коомтук түзүүте, искусство чыгармаларын интерпретациялыгы оболгө түзөт.

19. Социалдык билим берүү тармагы окуучулардың озун Кыргыз жаранды жарапыноктоттуун ажыратыс белгүү катары езүн идентификациялоо учун инсанлык, жарапылыш, социалдык компетенттүүчүүн каптыйтандырууга; азыркы ар түркүн дүйнөдө жашоо учун коомдукту жана мамлекеттеги социалдык ролдорун аткарууга жардам берет; дүйнөлүк диндердин тарыхы жана алардын маданияттын онуу үсүнө тийзиген таасири жөнүндө жалпы түшүнкөрдү калыптандырууга багытталат.

20. Математикалык тилди жана логикалык операцияларды, түзүмдер жана оз ара мамилелер менен иштөө жол-жоболорун, маалыматты чиштөл чыгуунун жана беруунун так ыкмаларын оздөнгүчүүчүү камсыз кылат. Математикалык куралдарга ээ болуу окуучуларга аны күнүмдүк турмушта пайдалануу, табигый процесстерди изилдөө жана сүрттөө учүү, жаратылыши жана социалдык көрүнүштердүн еэ ара байланыштарын каралып чыгуу, адамдын иш-аракеттинин айланы-чойраге тийзиген таасирин колдонууга мұрқынчулук берет.

21. Табигый-илимий билим берүү тармагы изилдөө компетенттүүчүүн (илимий суроолорду таануу жана жоюу, кубуутшарды илимий түшүндүрүү, илмий даилдерди пайдалануу) түзүүге; жанду жана жансыз жаратыльыштын бирдиктүү жана көп түрдүү касиеттерин, организмде, жаратылыши жамааттарда, айланачөйрөдө болуп жаткан мыйзам чынчидүүлүктөр жонуңдөгү көрүнүшторду түшүнүүгө; түрүктуу онуу түрүнүү принциптерин сактоо, ресурстарды уюмдоочу журум-турумду ишке ашыруу, климаттын езгерүшүнө жана башка коркунчартарга байланытуу тобокелдиктерди азайтуу учун аракеттердин зарылдыгын билүүгө; жашын экономиканы күрүүнүн зарылдыгына, опцодой эле жасы технологиялык чечимдерди иштөнүүтүү жана адамдын берексүү турмушун камсыз кылуу учун интеграциялык мамилени пайдалануу түмкүнчүлүгүн багытталат.

22. «Искусство жана технология» билим берүү тармагы күрчап түрлөннөн образдык-эстетикалык көрүнүшүн, есүп көлө жаткан мүнүндүн жалпы маданиятын калыптандырууга, улуттук жана

мире; направлена на формирование общих представлений об истории мирных религий и их влиянии на развитие культуры.

20. Математическая образовательная область обеспечивает овладение математическим языком и логическими операциями, процедурами работы со структурами и взаимоотношениями, выраженными в числе и форме, точными способами обработки и передачи информации. Владение математическим инструментарием дает возможность обучающимся применять его как в повседневной жизни, так и для изучения и описания природных процессов, рассмотрения взаимоязыяй природных и социальных явлений, влияния человеческой деятельности на окружающую среду.

21. Естественно-научная образовательная область направлена на формирование исследовательской компетентности (распознавание и постановка научных вопросов, научное объяснение явлений, использование научных доказательств); понимание единства и многообразия свойств неживой и живой природы, представлений о закономерностях, происходящих в организме, природных сообществах, окружающей среде; следование принципам устойчивого развития, реализацию ресурсосберегающего поведения, осознание необходимости действий для снижения рисков, связанных с изменением климата, и других угроз; необходимость построения зеленой экономики, а также возможность применения интегративного подхода для разработки новых технологических решений и обеспечения благосостояния людей.

22. Образовательная область «Искусство и технологии» направлена на формирование образно-эстетической картины окружающего мира, общечеловеческой культуры подрастающего поколения, развития духовно-правственной и эмоциональной сферы обучающихся на основе национальных и мировых художественных ценностей; развития основных представлений о роли искусства и технологии в жизни человека; развития цифровой грамотности, трудовых, проектных, творческих навыков, художественного и эстетического мировосприятия.

Цифровая грамотность позволяет обрабатывать массивы информации за счет изучения одного из языков программирования и навыков использования прикладных программ, а также формирует навыки безопасного поведения в киберпространстве.

23. Образовательная область «Культура здоровья» обеспечивает физическое, эмоциональное и социальное здоровье человека, формирует практические навыки в области сохранения и улучшения здоровья, освещения основ безопасности жизнедеятельности и гражданской защиты.

дүйнелүк көркөм баалуулуктардың негизинде окуучулардың Руханий-адеп-ахтактық жана эмоциальык чырсын онуктурууга; адамдын жашоосундагы искусствоонун жана технологиянын ролу жөнүндө негизги түшүнүктөрдү онуктуруте; санараптик сабактуулукту, эмгектик, долбоордук, чыгармачылык көндүмдердү, көрхомдук жана эстетикалык дүйнө кабылдоону онуктурууга бағытталат.

Санараптик сабактуулук программалоо тиллеринин бирин Ыйренүүнүн жана колдонмо программаларды пайдалануу көндүмдердүнүн эсбинин маалыматтар массивин иштеп чыгууга мумкүнчүлүк берет, ошондой эле кибер мейкиндикте коопсуз жүргүртүүм кондумдардын артатат.

23. «Ден соолук маданияты» билим берүү гарматы адамдын физикалык, эмоциялык жана социалдык саламаттыбын, ден соолуктуу сактоо жана чыңдоо жаастында практикалык көндүмдорду калыптандырууну, жашоо коопсузлутунун жана жарандык коргончунун негиздерин өздөнгөтүрүүнү камсыздайт.

24. Мамлекеттик стандарттын жана базистик окуу планынын негизинде теменикдей түзүүм бар предметтик стандарттар иштөлии чыгат:

1) жалпы жоболор;

- документтин статусу жана түзүмү;
- жалпы билим берүү уомдары учун чынемлик документтердин системасы;

2) предметтин концепциясы:

- окутуунуу максаттары жана миддеттери;
- предметти түзүүнүн методологиясы;
- предметтик компетенттуулуктор;
- негизги жана предметтик компетенттуулуктердүн байланышы;

– мазмундуу линиялар, окуу материалдарын мазмундуу линиялар жана класстар бөлүштүрүү;

- предметтер аралык байланыштар, отмө тематикалык линиялар;

3) билим берүүнүн жайынтыктары жана баалоо:

- окуучуларды окутууда күтүлүүчү жыйнтыктар (баскынчар жана класстар болонча);
- окуучулардын жетишкендикстерин баалоонун негизги стратегиялары жана чынемлери;

4) билим берүү процессин үчүштүрүүтүү карата талаптар;

- окутуум методикасына көнөлгөн негизги талаптар;

24. На основе Государственного стандарта и базисного учебного плана разрабатываются предметные стандарты, имеющие следующую структуру:

- 1) общие положения:
 - статус и структура документа;
 - система нормативных документов для общеобразовательных организаций;
 - основные понятия и термины;
 - 2) концепция предмета:
 - цели и задачи обучения;
 - методология построения предмета;
 - предметные компетентности;
 - связь ключевых и предметных компетентностей;
 - содержательные линии, распределение учебного материала по содержательным линиям и классам;
 - межпредметные связи, сквозные тематические линии;
 - 3) образовательные результаты и оценивание:
 - ожидаемые результаты обучения обучающихся (по ступеням и классам);
 - основные стратегии и нормы оценивания достижений обучающихся;
 - 4) требований к организации образовательного процесса:
 - основные требования к методике обучения;
 - минимальные требования к ресурсному обеспечению,
 - позволяющие реализовать требования предметного стандарта;
 - создание мотивирующей и безопасной обучающей среды.

25. Предметный стандарт реализует и конкретизирует требования Государственного стандарта к результатам начального общего, основного общего и среднего общего образования. Предметный стандарт обеспечивает преемственность и последовательность внутри образовательной области.

26. Предельная учебная нагрузка обучающихся по классам, с учетом их физиологических и психологических особенностей, а также видов деятельности и требований, предъявляемых для усвоения учебного материала, закрепляется в следующем объеме при пятидневной учебной неделе:

Классы	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Недельная учебная нагрузка (в учебных часах)	21	23	23	23	23	28	29	30	30	30	30
Предельная учебная нагрузка (в	21	23	23	23	23	32	33	33	34	34	34

– предметтик стандарттын талаптарын ишке ашырууга талаптары;

– мотивациялоочу жана коопсуз окуту чөйресүн түзүү.

25. Предметтик стандарт жалпы башталтыч, жалпы негизги жана жалпы орто билим берүүнүн жыйынтыктарына көндоо Мамлекеттик стандарттын талаптарын тарайт жана ишке ашырат. Предметтик стандарт билим берүү тармагынын ичинде жолу жолдоочулукту жана ырааттуулукту камсыз кылат.

26. Окугутчалардын класстар бөюнча чектелген окуу жүктөмүү алардын физиологиялык жана психологиялык өзгөчөлүктөрүн, ошондой эле окуу материалынын өздештүрүүчүүн көндоон галаптарды жана иштин түрлерүн эске алуу менен беш күндүк окуу жумасында темөнкүдей көлөмдө бекитилет:

Класстар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Жумалык окуу жүктөмүү (окуу сааттары менен)	21	23	23	23	28	29	30	30	30	30	30
Чектелген окуу жүктөмүү (окуу сааттары менен)	21	23	23	23	29	30	32	33	33	34	34

27. Жалпы билим берүү уюмдары менчигинин түрүнө жана формасына карастын томонку компоненттерди ишке ашырат; мамлекеттик (инварианттык), мектептик (вариативдик) жана тандоо бөюнча предметтери (вариативдик) окуучуларды чектелген окуу жүктөмүнүн алкагында.

28. Базистик окуу планы мамлекеттик, мектептик жана тандоо жалпы билим берүүнүн мазмунун калыптандыруу бөюнча билим берүү жана ишм чөйресүндүгү Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын (мындан ары – билим берүү жана ишм чөйресүндүгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган), билим берүүнүн башкаруунуң региондук органдарынын жана жалпы билим берүү уюмдарынын ыйгарым укуктарын жана жоопткерчилгигин аныгтайт.

29. Мамлекеттик, мектептик жана тандоо бөюнча предметтердин компоненттеринин улушуне окуу убактынын

учебных часах)						
----------------	--	--	--	--	--	--

27. Общеобразовательные организации, независимо от типов и форм собственности, реализуют компоненты: государственный (инвариантный), школьный (вариативный) и предметы по выбору (вариативный) в рамках предельной нагрузки обучающихся.

28. Базисный учебный план определяет полномочия и ответственность уполномоченного органа (далее – Кыргызской Республики в сфере образования и науки (далее – уполномоченный государственный орган в сфере образования и науки), региональных органов управления образованием и общеобразовательных организаций по формированию содержания школьного общего образования на основе разделения на компоненты: государственный, школьный и предметы по выбору.

29. Примерное распределение учебного времени на долю компонентов; государственного, школьного и предметов по выбору осуществляется в рамках предельной учебной нагрузки по следующей схеме:

Классы	Государственный компонент (%)	Школьный компонент (%)	Компонент предметы по выбору (%)
Начальное общее образование	100	–	–
Основное общее образование	90	10	–
Среднее общее образование	85	10	5

30. Государственный компонент образует единое школьное образовательное пространство на территории всей республики вне зависимости от организационно-правовой формы и формы собственности.

31. Компоненты: школьный и предметы по выбору отражают особенности (направление) общеобразовательной организации и определяются ими самостоятельно, а также реализуются с согласия учащихся и их родителей (законных представителей).

32. Компоненты базисного учебного плана: государственный, школьный и предметы по выбору финансируются за счет соответствующих бюджетов (республиканский и местные бюджеты, средства частных форм собственности).

33. Предметные стандарты и базисный учебный план разрабатываются и утверждаются уполномоченным государственным органом в сфере образования и науки.

болжолдуу белуштуруучуу чектелтөн окуу жүктөмүнүн алкагында теменүүдөй схема болон жиругүүлөт:

Класстар	Мамлекеттик компонент (%)	Мектептик компонент (%)	Тандоо болон предметтер компоненти (%)
Башталыч жалпы билим берүү	100	—	—
Негизги жалпы билим берүү	90	10	—
Орто жалпы билим берүү	85	10	5

30. Мамлекеттик компонент уюштуруулуктук формасына жана менчигинин түрүне карабастан бут республикалын аймагында бирдилкүү мөсспекттик билим берүү мейкиндигин түзөт.

31. Мектептин жана тандоо болонча предметтер компоненттери жасалып берүү уюмчунун өзгөчөлүктөрүн (батыгын) чагылдырат жана алар ал ээ алдынча аныктайт, ошондой эле окуучулардын жана алардын ата-энделеринин (мыйзамадуу окулдерүүни) макулдуугу менен ишке атырылышат.

32. Базистик окуу планынын мамлекеттик, мектептик жана тандоо болонча предметтер компоненттери тийиштүү бюджеттердин эсебинен (республикалык жана жергилиткүү бюджеттерден, жексе менчистин карражаттарынан) каржыланат.

33. Предметтик стандарттар жана базистик окуу план билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган тарафынан иштепчилии чыгат жана бескителет.

34. Билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган жалпы билим берүү уюмдарынын окуу пландарын ушул Мамлекеттик стандарттын 26-пунктуна блайык ар бир класс учун белгиленген чектүү окуу жүктөмүнүн алкагында бекитет.

35. Натыйжалага батыгталган окуу процесси жана окуучуларда жеке компетенттүүлүктүн төгтөмүн онкүтүрүү окуутун ар кандай технологияларын активдуу колдонууну талап кылат.

36. Окутуу технологиялары окуучулардын окуудағы өз алдынчалыгын аргызууну жана өз окуусунун натыйжалары учун жоопкерчилгүүн жогорулатууну камсыз кылат. Максатка жетишүү учун мутгалым консультанттын ролун аткарып, иштин катышуучусу болуп кайлат.

37. Методикалык мамиледен технологиялык мамилеге өтүүдө окутуу технологияларын көбүнчөлүк маңыздылыктын негизиги жана предметтик компетенттүүлүктөрүнүн белгилүү деңгээлине ээ болушынан байтаптан окутуу натыйжалары аркылуу баяндалат, аларды мутгалым ишенимдүү таңып жана баа бере алат.

34. Уполномоченный государственный орган в сфере образования и науки утверждает учебные планы общеобразовательных организаций в рамках предельной учебной нагрузки, установленной для каждого класса согласно пункту 26 настоящего Государственного стандарта.

35. Учебный процесс, ориентированный на результат и развитие у обучающихся набора индивидуальных компетентностей, требует активного использования различных технологий обучения.

36. Технологии обучения обеспечивают увеличение самостоятельности обучающихся в обучении и повышение их ответственности за результаты собственного обучения. Для достижения целей учитель становится участником деятельности, выступая в роли консультанта.

37. При переходе от методического к технологическому подходу изменяется способ постановки целей обучения. Цели обучения формулируются через результаты обучения, выраженные в овладении обучающимися определенным уровнем ключевых и предметных компетентностей, которые учитель может надежно распознать и оценить.

38. Для освоения предметных стандартов, основанных на компетентностном подходе, наряду с традиционным уроком применяются интерактивные технологии, а также проектная и исследовательская работа.

39. Проектное обучение применяется для решения значимой для обучающихся, наряду с традиционным уроком и проектной технологии, а также практика работы.

40. Школьное общее образование обеспечивает непрерывное и последовательное обучение предметам каждой образовательной области для формирования у обучающихся ключевых и предметных компетентностей.

По результатам обучения формируется модель выпускника начального общего, основного общего и среднего общего образования, обладающего образовательными результатами, установленными требованиями Государственного и предметных стандартов.

Глава 4. Организация и результаты учебного процесса

38. Компетенттүлүк маммилесине негизделген предметтик стандарттардың ендөнгүрүү үчүн салттуу сабактары менен катар заманбап технологиялар, ошондой эле долбоордук жана изилдеөчтүүк иштер колдонулат.

39. Долбоордук окутуу окуучулар, жапсы билим берүү учуру, коомдоштук үчүн маанилүү болгон көйгөйдүү чечүү үчүн пайдаланылат жана окуучулардын ез алдынча ишине бағытталып, ал жеке, жупташкан, тоттошкан формада белгилүү убакыт ичинде жүзегө ашырылат. Долбоорду жүзегө ашырууга ар кандай куралтагы толтор катыша алат. Долбоор окуучуларга ар түртүү маалыматты пайдалануу менен өзүнүн билимин ез алдынча конструкциялоого үйрөнүт, когнитивдик көндүмдөрүн жана социалык компетенттүлүгүн өнүктүрот.

4-тапкыр. Окуу процессин уюштуруу жана анын начыйжалары

40. Мектептик жапты билим берүү окуучуларда негизги жана предметтик компетенттүлүктөрдүү калыптантыруу үчүн ар бир билим берүү тармактын предметтерине үзүлүтүксүз жана ырааттуу окутууну камсыз қылат.

Окутуунун натыйжалары боюнча Мамлекеттик жана предметтик стандарттардын талаптарында белгилүүнен билим берүү натыйжаларына ээ болгон жапты баштальгыч, жапсы негизги жана жапты орто билим берүүнүн бутуруучусунун модели түзүлөт.

41. Бапталтыг жапты билим берүү программалары боюнча окутуу мектепке чейинки билим берүү программалары боюнча калыптанган билимдерге жана көндүмдөрө гаятият. Баштальгыч жапты билим берүүнүн бутуруучусунун модели:

— окуунун жана окуганнын түпнүүнүн, жазуунун, күрчүл турган дүйнөного байкоо жүргүзүүнүн, елчөөнүн, эспитеенүн базалык көндүмдөрүнүн ээ болот, маалыматтын ар кандай түрлөрү менен иштөө алгоритмдерин чечүү үчүн функционалдык колдонуло алат;

— Мамлекеттик, расмий жана чөт тилдердин бирин билет. Тил билүү дөңгөлүгөн мектептерде кыргыз тили – А1 (элементтардык, тил чөйрөсү болгондо); окутуу кыргыз, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептерде орус тили – А1 (элементтардык, тил чөйрөсү жок болгондо), А1+ (элементтардык, тил чөйрөсү болгондо); чет тили – А1 (элементтардык); — жөнөнөй маалыматты тандап алуу көндүмдөрүнө ээ болот, — адам, жаратылып жана киом, алардын өз ара байланышы жана ез ара көз карандылыгы жончундө жапты түшүпкөтүрү бар;

38. Компетенттүлүк маммилесине негизделген предметтик стандарттардың ендөнгүрүү үчүн салттуу сабактары менен катар заманбап технологиялар, ошондой эле долбоордук жана изилдеөчтүүк иштер колдонулат.

39. Долбоордук окутуу окуучулар, жапсы билим берүү учуру, коомдоштук үчүн маанилүү болгон көйгөйдүү чечүү үчүн пайдаланылат жана окуучулардын ез алдынча ишине бағытталып, ал жеке, жупташкан, тоттошкан формада белгилүү убакыт ичинде жүзегө ашырылат. Долбоорду жүзегө ашырууга ар кандай куралтагы толтор катыша алат. Долбоор окуучуларга ар түртүү маалыматты пайдалануу менен өзүнүн билимин ез алдынча конструкциялоого үйрөнүт, когнитивдик көндүмдөрүн жана социалык компетенттүлүгүн өнүктүрот.

41. Обучение по программам начального общего образования опирается на знания и навыки, сформированные по программам дошкольного образования.

Модель выпускника начального общего образования:

— обладает базовыми навыками чтения и понимания прочитанного, письма, наблюдения за окружющим миром, измерения, счета, алгоритмов работы с разного типа информацией и функционального примненния этих навыков для решения учебных и жизненных задач;

— владеет государственным, официальным и одним из иностранных языков. Уровни владения: кыргызским языком в школах с русским, узбекским и таджикским языками обучения – А1 (элементарный, при отсутствии языковой среды), А1+ (элементарный, при наличии языковой среды); русским языком в школах с кыргызским, узбекским и таджикским языками обучения – А1 (элементарный, при отсутствии языковой среды), А1+ (элементарный, при наличии языковой среды); иностранным языком – А1 (элементарный);

— обладает навыками отбора простой информации;

— обладает общими представлениями о человеке, природе и обществе, их взаимосвязи и взаимозависимости;

— осознает себя как гражданин демократического общества, соблюдает культуру, этику и нормы поведения;

— владеет навыками осуществления целеполагаемой и мотивированной учебной деятельности, самостоятельной и групповой работы, позволяющими продолжить обучение в основной школе;

— обладает навыками социально приемлемого поведения, эмпатии, взаимодействия со сверстниками и взрослыми;

— обладает умениями определять причины возникающих проблем в учебных и жизненных ситуациях, разрешать их бесконфликтными способами;

— владеет элементарными навыками соблюдения личной гигиены, здорового и безопасного образа жизни и другими «зелеными» навыками».

42. Основная цель обучения по программам основного общего образования заключается в формировании основ научных представлений о мире, развитии мотивации к обучению и умении учиться, овладении социальными навыками, достаточными для жизни в обществе.

Модель выпускника основного общего образования:

— владеет государственным, официальным и одним из иностранных языков. Уровни владения: кыргызским языком в школах с русским, узбекским и таджикским языками обучения от А2+ (начальный средний, при отсутствии языковой среды), В1 (средний, при наличии языковой среды); русским языком в школах с кыргызским, узбекским и таджикским языками обучения от А2+ (начальный

- өзүн демократиялык коомдун жараны катары сөзет, этиканы жана жүрүм-түрүм чөнмелерин сактай;
 - негизги мектепте окууну улантууга максаттуу жана жүйелүү окуу ишин, оз алдынча жана толтуг иштерди жүргүзүү жөндөмүү ээ;
 - социалдык алтылыктуу журум-турум, эмпатия, тенгүлүктары жана чондор менен өз ара аракеттөнүү кондумдоруне ээ болот;
 - окууда жана түрмуштук кырдаалтарда пайда болгон койтойлердин себептерин аныктоо, аларды чыр-чатаксыз жолдор менен чечүү жөндөмүү ээ;
 - жеке гигиеналын, сергек жана коопсуз жапсоонун элементардык кондумдоруне жана башка ожашыл кондумдерге» ээ болот.
42. Негизги жапалы билим берүү программалары бөонча окуутунун негизги максаты дүйнө жөнүндө илимий көз караштардын негиздерин калыптандырууда, окуута мотивацияны жана билим алду жөндемүү оптуктурууда, коомдо жашоо үчүн жетилтүү социалдык кондумдердүү ездеңпүрүүде болот.
- Негизги жапалы билим берүүнүн бутургуучуун модели:
- мамлекеттик, расмий жана чөт тилдердин бирин билет. Тил билүү деңгээдери: окутуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептерде кыргыз тили – А2+ (баштапкы орто, тил чөйрөсү жок болгондо), В1 (орто, тил чөйрөсү болгондо); окутуу кыргыз, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептерде орус тили – А2+ (баштапкы орто, тил чөйрөсү жок болгондо), В1 (орто, тил чөйрөсү болгондо); чөт тили – А2+ (баштапкы орто);
 - коомдо жапсоонун социалдык жана маданий чөнимдерин колдонуу үчүн зарыл билимге жана кондумдерге ээ (Үй-було, дистор, коомдук жана мамлекеттик түзүмдер менен өз ара аракеттөнүү);
 - окуу чөйрөсүндөтүү жана көммөдүү проблематтуу кырдаалдарды чече алат, өз чөнимдеринин кесептегери үчүн жоопкерчилики өзүнө ала алат;
 - негиздөлгөн чөнимдерди кабыл алуу үчүн ар кандай булактардан маалымматтарды өз алдынча илдоону, иштеп чыгууну (анын ичинде маалыматтык технологияларды пайдалануу менен), талдоону жүзөт ашырат;
 - өз алдынча окуу, эксперименталдык, практикадык иштерди чуюштуруу кондумдерүү ээ;
 - Интернет тармагында маалыматтык издоо ыкмаларын билет;
 - окуу жана башка иштерди аткаруу үчүн маалыматтык коммуникациялык технологиялардын инструменттерин (МКТ-сабактуулук) билет;
 - медиасабактуулукун негиздерин билет, маалыматты алуу, чечмелөө, берүү жөндөмүүнү ээ, анын ичинде электрондук форматта;

- средний, при отсутствии языковой среды), В1 (средний, при наличии языковой среды); иностранным языком – А2+ (начальный средний);
 - владеет необходимыми знаниями и навыками приспособления социальных и культурных норм жизни в обществе (взаимодействие с семьей, друзьями, общественными и государственными структурами);
 - умеет разрешать проблемные ситуации в учебной сфере и социуме, брать на себя ответственность за последствия своих решений;
 - осуществляет самостоятельный поиск, обработку (в том числе с использованием информационных технологий), анализ информации из различных источников для принятия обоснованных решений;
 - владеет навыками организации самостоятельной учебной, экспериментальной, практической деятельности;
 - владеет приемами поиска информации в сети Интернет;
 - владеет инструментами информационно-коммуникационных технологий (ИКТ-грамотность) для выполнения задач учебной и другой деятельности;
 - владеет основами междисциплинарности, обладает умением извлекать, интерпретировать, передавать информацию, в том числе в электронном формате;
 - уверенно пользуется электронными справочниками, энциклопедиями, мультимедийными учебными курсами;
 - обладает навыками здорового и безопасного образа жизни, экологически-ответственного поведения;
 - обладает навыками художественно-прикладного искусства по выбранному направлению;
 - подготовлен по одному из видов спорта.
 - 43. Основная цель обучения по программам среднего общего образования является профильной и направлена на овладение обучающимися ключевыми и предметными компетентностями на уровне, достаточном для продолжения образования и выполнения своих гражданских обязанностей.
- Модель выпускника среднего общего образования:
- обладает содержанием общего среднего образования на уровне, определенном требованиями Государственного и предметных образовательных стандартов, и содержанием профильного обучения в соответствии с профессиональными интересами и способностями;
 - обладает высокой познавательной мотивацией, способностью к осознанному выбору профессии, готовностью осваивать программы профессионального образования;
 - обладает умениями осуществлять различные виды деятельности (учебную, трудовую); планированием, проектированием, моделированием, прогнозированием, исследованием, а также рациональными приемами обучения и самообучения;

- электрондук маалымдамаларды, Энциклопедияларды, мультимедиалык оку курстарын ишенимдүү колдонот;
- сергек жана коопсуз жашоо мунезүнүн кондумдерунө, экологиялык жоопкерчиликтүү жүрүм-турумга ээ;
- тандалган багыт болонча көркөм-колдонмо искусствоосунун кондумдерунө ээ;

- спорттун бир түрү боюнча машыккан.

43. Жапыры орто билим берүү программалары бөюнча окутуунун негизги максаты профилдик болуп саналат жана окуучулардын билим алуууга улантуу жана өзүнүн жарандык майдаттарин аткаруу Учун жетиштүү дөңгөздө негизги жана предметтик компетенттүүлүкке ээ болуусуна бағытталган.

Жапыры орто билим берүүнүн бутурмасуун модели:

- Мамлекеттик жана предметтик билим берүү стандарттарынын талаптары менен аныктаган дөңгөздө жапыры орто билим берүүнүн мазмунууну жана кесиптик кызыкчылыктарга жана жөнчөмдөртөй ылайык профилдик окутуунун мазмунуна ээ;
- жогорку тааныл-билимчүлүк мотивацияя, кесиптиң ан-сезимдүү тандоо жөндөмүү ээ, кесиптик билим берүү программаларын оздолгүруүле даяр;

- иштитин ар кандай түрлөрүн (окуу, эмтектүк) жүргүзү алат; шаандоо, долбоордоо, моделдео, болжоддоо, изилдео, ошондой эле окуун жана өз алдынча окуунуң рационалдуу ыкмаларына ээ;
- келечектеги кесиби Учун керектүү окуу миддегтерин чечүү ээ, баарлаштуу (иштитүү, жеке) ыкмаларын билест;

- мамлекеттик, расмий жана чет тилдердин бирин билет. Тил билүү дөңгөзү тилин – В1 (орто, тилдик чөйрө болгондо), В1+ (ортоодо жогоруу мактептерде орус тилин – В1 (орто, тилдик чөйрө жок болгондо), В1+ (ортоодо жогоруу мактептерде орус тилин – В1 (орто));
- Интернет-сервистери менен иштоонун негизги принциптерин билет (электрондук почта, булуттуу сактагыч, социалдык тармактар ж.б.);
- түрмүштүк проблемаларды чечүүдө жана өзүнүн окуусунун натыйжалдуулугун жогорулатуда санааритик технологиялардын мүмкүнчүлүктөрүн ийгиликтүү колдонот;

- маалыматтарды иштеп чыгуу учун программаларды (тизмелер, таблицалар, массивдер) түзөт;
- сергек жана коопсуз жашоо мунезүнүн кондумдерунө, экологиялык жоопкерчиликтүү жүрүм-турумга ээ.

- владеет разнообразными коммуникативными уменьшими и навыками, способами общения (делового, личного) для решения учебных задач, необходимых для будущей профессии;
- владеет государственным, официальным и одним из иностранных языков. Уровни владения: кыргызским языком в школах с русским, узбекским и таджикским языками обучения – на уровне В1 (средний, при отсутствии языковой среды), В1+ (выше среднего, при наличии языковой среды); русским языком в школах с кыргызским, узбекским и таджикским языками обучения – на уровне В1 (средний, при отсутствии языковой среды), В1+ (выше среднего, при наличии языковой среды), иностранным языком – В1 (средний);
- владеет основными принципами работы с Интернет-сервисами (Электронная почта, облачные хранилища, социальные сети и др.);
- успешно использует возможности цифровых технологий при решении жизненных проблем и повышении эффективности своей учебы;
- создает программы для обработки данных (справки, таблицы, массивы);
- обладает навыками здорового и безопасного образа жизни, экологически-ответственного поведения;
- обладает способностью к самореализации, самопозиции, самооценке, самоконтролю;
- имеет жизненную стратегию по сохранению и развитию своего физического, психического и нравственного здоровья;
- обладает сертификатом, подтверждающим освоение одной или более профессий.

44. Общеобразовательная организация организует учебный процесс на трех языках: на государственном, официальном и одном из иностранных языков для развития многоязычного образования.

Глава 5. Система оценивания

45. Оценка качества образования проводится с целью определения степени соответствия общебразовательных программ, процессы обучения и его ресурсного обеспечения в общеобразовательных организациях Государственному и предметным стандартам и другим требованиям к качеству образования, зафиксированным в нормативных правовых актах Кыргызской Республики.

46. Регламент процедур контроля и оценивания качества образования, включая процесс сбора, хранения, обработки и интерпретации информации о качестве образования, а также определение исполнителей работ и форм представления информации,

- өзүн-өзү ишке ашыруу, өзүн-өзү тааныт билүү, өзүн-өзү сыйлоо, өзүн-өзү контролдо жөндөмүнө 33;
 - өзүнүн физикалык, психикалык жана адеп-акхактык саламаттыгын сакто жана очуктурүү боюнча турмуштуг стратегияга 33;
 - бир жана/же бирдөн ашык кеситти өздөштүрөндүгүн ыраастаган сертификаты бар.
44. Жапты билим берүү үчүн көп тилдүү билим берүүнү онуктурүү үчүн окуу процессин үч тилде: мамлекеттик, расмий жана чөт тилдердин биринде үшүштүрүт.

5-жылдык бааллоо системасы

45. Билим берүүнүн салатын баалоо окуучулардан жетишкендиктеринин, билим берүү программаларынын, окутуу процессинин жана билим берүү уюмдарындагы анын ресурстук камсыздылыштын Мамлекеттик жана предметтик стандарттарга жана Кыргыз Республикасынын чөнөмдик укуктук актыларында белгилүүнен билим берүүнүн салатына жарата банка таланттарга шайкеш келүү даражасы аныктоо максатында жүргүзүлт.
46. Билим берүүнүн салаты жөнүндө маалыматты чогултуу, сактоо, иштөл чыгуу жана интерпретациялоо процессин кошкондо, билим берүүнүн салатын контролдо жана баалоо, ошондой эле ишти аткарууларды жана маалыматты берүү формаларын аныктоо жөнөбөлүрүнүн регламенти Кыргыз Республикасынын чөнөмдик укуктук актылары менен белгиленет.
47. Мектепттик жалпы билим берүүнүн салатын баалоо системасы теменкүлөрдү камтыйт:
- окуучулардын же жатыйжаларын коррекциялоо, окутуунун кийинки баскычына етүү, аттестациялоо учун (билим берүүнүн белгитүү деңгээлине жетүүнү ырасто) алардын окуудаты жетишкендиктерин баалоо;
 - жалпы билим берүү уюмунун жетишкендиктерин баалоо (мугалимдердин же жалпы билим берүү уюмунун ишин баалоо);
 - билим берүү системасына мониторинг жүргүзүү жана баалоо.
48. Билим берүү системасын баалоо стандартташтырылган тестерди колдонуу менен ар кандай билим берүү тармактары боюнча башшапчы жана негизги мектептин окуучуларынын окуудаты жетишкендиктерин улуттук изилдөөлөрдү түрүктүү жүргүзүү аркылуу ишке ашырылат. Билим берүү системасынын абалына мониторинг жүргүзүү учун негизги жана жогорку мектептин бутуртууларунун жыйынтыктоо натыйжалары да пайдаланылат.

устанавливается нормативными правовыми актами Кыргызской Республики.

47. Система оценки качества школьного общего образования включает:
- оценивание образовательных достижений обучающихся для коррекции их индивидуальных результатов, перехода на следующую ступень обучения, аттестации (подтверждение достижения определенного уровня образования);
 - оценку достижений общеобразовательной организации (оценка деятельности учителей или общеобразовательной организации);
 - мониторинг и оценку системы образования.

48. Оценка системы образования осуществляется через регулярное проведение национальных исследований образовательных достижений обучающихся начальной и основной школы по различным образовательным областям с применением стандартизированных тестов. Для мониторинга состояния системы образования также используются результаты итоговых аттестаций выпускников основной и старшей школы.

49. Система оценки общеобразовательной организации базируется на сочетании внешнего и внутреннего мониторинга и контроля. Мониторинг и контроль качества образования общеобразовательной организации осуществляются непосредственно в общеобразовательной организации (самооценка, внутренний мониторинг) или через внешнюю по отношению к общеобразовательной организации оценочную деятельность.

50. Система оценки индивидуальных образовательных достижений обучающихся базируется на следующих принципах:

- определение образовательных результатов и уровня их достижения до введения системы оценки;
- ориентация на совершение преподавания и процесса обучения;
- разработка единых требований к уровню подготовки обучающихся, инструментарию, процедурам оценивания;
- соответствие инструментов оценивания достижений обучающихся результатам обучения, установленным в Государственном и предметных стандартах;
- включение учителей в процесс разработки и реализации системы оценивания;
- обеспечение прозрачности критерис и процедур оценивания, понятность результатов для всех участников образовательного процесса;
- постоянное совершенствование систем оценивания.

49. Жалпы билим берүү утомун баалоо системасы тышкы жана ички мониторинг жана контрол жүргүзүнүн айылтырууга негизделет. Жалпы билим берүү утомуну билим берүү саптаяна мониторинг жана контрол жүргүзү түздөн-түз жалпы билим берүү утомунда (өзүн-өзү баалоо, ички мониторинг) же жалпы билим берүү уломунда карата тышкы баалоо иши аркылуу жүргүзүлөт.

50. Окуучулардын жеке окуудагы жетишкендиктерин баалоо системасы томонку принциптерге негизделет:

- баалоо системасы киргизилгене чейин билим берүү натыйжаларын жана аларга жетиштуу дөңгөллии аныктотоо;
- окуучуларды даирдео дөңгөллине, инструментарийс, баалоо жол-жоболоруна карата бирдистүү тапштарды иштеп чыгуу;
- Мамлекеттик жана предметтик стандарттарда белгилгөн окуучулардына окуучулардын жетишкендиктерин баалоо инструментеринин ылайык келиши;
- баалоо системасын иштеп чыгуу жана жүзөө аштыруу процессине муталымдерди тартуу;
- баалоо критерийлеринин жана жол-жоболорунун ачыктыбын, билим берүү процессинин бардык катышуучулары учун натыйжалардын тушункуулугутун камсыздоо;
- баалоо системасын түрүктүүрүүтүү камсыздоо.

51. Окуучулардын жеке окуудагы жетишкендиктерин жана прогрессин өчүн баалоонун Уч түрү: диагностикалык, формативдик жана суммативдик колдонулат.

52. Диагностикалык баалоо окуучулунуу прогрессин баалоо учун колдонулат. Окуу жылыйнын ичинде муталим окуучулунуу компетенттүүлүтүүн калыптаныптынын баштапкы лентээлин жетишпилген натыйжалар менен салыптырат. Диагностикалык баалоонун жылынтыгы сыйкаттолор түрүндө յагталат, алар жалпыланат жана муталим учун окуу мицестерин жана окуу учун окуу мицестерин жоюу аркылуу окуу процессине түзүгүлорду киргизүү жана еркундөтүү учун негиз болот.

53. Формативдик баалоо материалды өзлөштүрүшүнүн жеке озочолуктөрүн (ишти аяктуу темпи, теманы өзүншүтүрүү ыкмалары ж.б.) эске алуу менен окуучулардын прогрессин аныктоо, опондой эле митипиктере жетиштуу учун сунуштамаларды иштеп чыгуу максатында колдонулат. Муталим формативдик баалоону окутуунуузубатында корректировкалоо, плаандаштырууга киргизүү, ал эми окуучу – ал аткараланыштын сапатын жакшыртуу учун пайдаланат. Окуучулунуу прогресси окуучу аткаратан конкреттүү иштин негизинде билим берүү тармактарынын алкагында окутуу максаттарында белгилгөн алкагында окутуу катары аныкталат.

51. Для измерения индивидуальных образовательных достижений и прогресса обучающихся применяются три вида оценивания: диагностическое, формативное и суммативное.

52. Диагностическое оценивание используется для отслеживания прогресса обучающегося. В течение учебного года учитель проводит составление начального уровня сформированности компетентностей обучающегося с достигнутыми результатами. Результаты диагностического оценивания регистрируются в виде описаний, которые обобщаются и служат основой для внесения корректив и совершенствования процесса обучения путем постановки задач обучения для учителя и учебных задач для обучающегося.

53. Формативное оценивание применяется для определения прогресса обучающихся с учетом индивидуальных особенностей усвоения материала (темы выполнения работы, способы освоения темы и т.п.), а также в целях выработки рекомендаций для достижения успеха. Учитель использует формативное оценивание для своевременной корректировки обучения, внесения изменений в планирование, а обучающийся – для улучшения качества выполняемой им работы. Прогресс обучающегося определяется как достижение определенных результатов, заложенных в целях обучения в рамках образовательных областей, на основании конкретной работы, выполненной обучающимся.

54. Суммативное оценивание служит для определения степени достижения обучающимися результатов, планируемых для каждой ступени обучения, и складывается из текущего, промежуточного и итогового оценивания.

55. Текущее оценивание индивидуально выполненных заданий проводится в зависимости от норм оценки (числа верных решений, количества допущенных ошибок, следование правилам оформления и т.д.) и критерия выполнения отдельной работы, заданных учителем и/или самими обучающимися.

56. Промежуточное оценивание производится на основании определенных в предметном стандарте видов работ: письменные работы/ работа с источниками; устный ответ/презентация; проектная и/или исследовательская работа; портфолио (папка достижений) и др. Все виды работ оцениваются на основе критериев оценивания, являются обязательными и планируются учителем предварительно при разработке плана оценки.

57. Итоговое оценивание проводится в соответствии с календарным планом (четверть, полугодие, учебный год), выполняется в письменной форме в соответствии с действующими нормами и разработанными критериями оценки. Количество видов обязательных работ и их удельный вес в итоговой оценке определяются предметными стандартами с учетом ступеней школьного общего образования и

54. Суммативдик баалоо окутуунун ар бир баскыны учун шандылган наатыйжаларга окуучунун жетишүү даражасын анытоо баалоодон келип чыгар.

55. Жеке аткарылган таптырмаларды учурдагы баалоо чөнөмдерине (гуураччымдердин саны, көтирилген каталардын саны, тариздоо эрежелерин сактоо ж.б.) жана мугалим жана/же окуутулардын еэдору берген айрым иштерди аткаруу критрийлерине жаршия жүргүзүлөт.

56. Орто аралык баалоо предметтик стандартта аныкталган иштин түрлөрүнүн негизинде жүргүзүлөт: жазуу иштерибулактар менен жылдоо; оозеки жөоп/презентация; долбоордук жана/ке изилдөө иши; портфолио (жетишкендиктер папкасы) ж.б. Иштин барык түрлөрү баалоо критрийлеринин негизинде бааланат, милдеттүү болуп саналат жана мугалим тарабынан баалоо планын иштеп чыгууда шарты алаа пландадалат.

57. Жыйынтыктоочу баалоо календардык планга (чайрек, жарым жылдык, окуу жылы) билайк жүргүзүлөт, колдонундагы чөнөмдердеге жана иштеп чыккан баалоо критрийлерине ылайык жазуу түрүндө аткарылат. Милдеттүү иштердин түрлөрүнүн саны жана жыйынтыктоочу баалоодугу алардын салыптырма салмагы мектептик жалпы билим берүү баскынчтарын жана предметтердин өзөнчөлүктөрүн эске алуу менен предметтик стандарттар бөюнча аныкталат. Иштердин формаларынын ар түрдүүлүгүн мұзалим окуучулардын жекең өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен аныктайт.

58. 1–2-класстарда жетишкендиктердин ийгилигин баалоо белгилүүсүнүү, салатык жана сыйпаттоо ыкмаларын пайдалануу менен жүргүзүлөт. Белги колонуу киризүү 3-класстан башталат, анда белгилер, ошондой эле баалоонун салатык жана сыйпаттоо ыкмалары да колдонулат.

59. Баалоо максаттарына жетишүү учун башталыч класстардын мугалими:

- позитивдүү эки тараалтуу байланышты (окуучунун ишине баянчама берген жазуу түрүндөгү жана оозеки отчеттор) түзөт, окуучуларга азыркы наатыйжалары менен мурдалы этаттагы наатыйжаларын салыптырууга жардам берет, таанып-билиү процесстерин, жүйелопштурмуну, окуу наатыйжасы катары компоненттүлүкүтөнүктүрүүгө озеки баа берет;
- окуучулардын наатыйжаларга жетишүүгө жана инсандык онуттуктуулуктууну тиешелүү прогрессстериине байкоо жүргүзет жана ар бир окуу жылдынын аягында сыйпаттоо баасын берет;
- баалоонун ар кандай ыкмаларын жана формаларын, анын ичинде өзүнө-өзү баалоогу, өз ара баалоону, сапатык баалоо

специфики предметов. Разнообразие форм работ определяется учителем с учетом индивидуальных особенностей обучающихся.

58. Оценивание успешности достижения в 1–2 классах проводится безотметочно, с использованием качественных и описательных способов. Введение отметок начинается с 3 класса, где используются как отметки, так и качественные и описательные способы оценивания.

59. Для достижения целей оценивания учитель начальных классов:
– дает позитивную обратную связь (письменные и устные отчеты, комментирующие работу обучающегося), помогает обучающему сравнивать нынешние его результаты с результатами на предыдущем этапе, дает словесную оценку развитию познавательных процессов, мотивированности, компетентности, компетентностей как учебных результатов, и личностного развития и предоставляет описательную оценку в конце каждого учебного года;

– использует различные способы и формы оценивания, в том числе самооценку, взаимооценку, инструменты качественной оценки (портфолио обучающегося, наблюдение, карты развития и т.д.);
– информирует родителей (законных представителей) о прогрессе обучающегося и о затруднениях в процессе обучения для совместного решения проблем;

– ежегодно, начиная с 3 класса, готовит табель успеваемости каждого обучающегося с отметками и сопроводительную описательную форму.

60. Оценивание в основной и средней школе направлено на стимулирование внутренней мотивации обучения, формирование навыков самооценки, самоанализа и взаимооценки, критического оценивания своей деятельности и деятельности других обучающихся. С этой целью используются как отметки, так и качественные и описательные способы.

61. Для достижения целей оценивания учитель в основной и старшей школе:

- рассматривает отметку как показатель степени достижения результата обучения;
- отслеживает прогресс обучающихся относительно достижения результатов и личностного развития;
- использует различные формы (индивидуальная и групповая работа, устная и письменная и т.д.), методы, способы и инструменты качественной и количественной оценки (портфолио обучающегося, наблюдение, тесты, контрольные работы и т.п.);
– информирует обучающихся и их родителей (законных представителей) о прогрессе и затруднениях в процессе обучения для совместного решения проблем.

инструменттерин (окуучунун портфолиосу, байкоо жүргүзүү, енүүү каргасы ж.б.) пайдаланат.

- проблемаларды биргелешпүч чечүү үчүн окуучунун окутуу процесслигеги прогресси жана кыйынчылыктар жөнүндө ага-энслерине (мыйзамдуу окулдоруне) машымдайды;
- жыл сайын 3-класстан баштап баалоо менс ар бир окуучунун жетишкендигинин табелин жана коштоочу сыйкаттоо формасын даярлайды.

60. Негизги жана орто мектептө баалоо окууга ички мотивацияга дем беругуго, озун-өзү баалоо, өзүн-өзү талдоо жана ез ара баалоо, ез ишине жана башка окуучулардын ишине сын көз карал менен баалоо жүргүзүү кондумдерүүн калыптандырууга баятталған. Бул максатта белгилер, ошондой эле сапаттык жана сыйпаттоо ыкмалары да колдонулат.

61. Баалоо максаттарына жетишүү үчүн негизги жана жогорку мектепттин мугалими:

- баамы окутуу натыйжасына жетишүү даражасынын жөрсөткүү катары карайт,
- окуучунун натыйжаларга жетишүүгө жана инсанлык онугушунү тиешелүү прогрессине байкоо жүргүзет;
- сапаттык жана сандык баалоонун аркандай формаларын (жеке жана топтук, озеки жана жаззуу түрүндө ж.б.), методорун, ыкмаларын жана инструменттерин (окуучунун портфолиосу, байкоо жүргүзүү, тесттер, контролдүк иштер ж.б.) пайдалана;
- проблемаларды биргелешпүч чечүү үчүн окутуу процессиндеги прогрессстер жана кыйынчылыктар жөнүндө окуучуларга жана ата-энслерине (мыйзамдуу окулдоруне) маалымдайды.

62. Баштальч мектепти аяктаганданда негизги жана предметтик компетенттүүлүктөрдүн калыптануусунун дөнгөлин аныктоо максатында окуучулардын окуудагы жетишкендиктерин жыйынтыктоочу ички же тыпкы баалоо жүргүзүлөт.

63. Негизги жана орто мектепти аяктаганданда Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте бүтүрүүчүлөрдү мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациялоо, анын ичинен билүү берүү уюмунда карата тышка агенттик тарафынан еткерүүчүү жетишкендиктердин стандартташтырылган тесттери формасында откөрүлөт.

62. По завершении начальной школы проводится итоговое внутреннее или внешнее оценивание образовательных достижений обучающихся с целью определения уровня сформированности ключевых и предметных компетентностей.
63. По окончании основной и средней школы проводится государственная итоговая аттестация выпускников в порядке, установленном законодательством Кыргызской Республики, в том числе в форме стандартизованных тестов достижений, проводимых внешним по отношению к образовательной организации агентством.

Кыргыз Республикасынын мектептік жалпы билим берүүнүн мамлекеттік билим берүү стандартына
1-тиркеме

Негизги компетенттүлүктөрдүн аспекттери жана деңгээлдері

Маалыматтык компетенттүлүк

Аспект	Репродуктивадүү	Продуктивадүү	Креативдүү
Милдетти чечүүтө ылайыктуу булактарды издео	Көрсөтүлген издео параметрлерин жолдоо менен маалымат табат	Берилген суроо боюнча маалымат булагын өз алдынча табат	<p>Коюлган иштөө милдеттерине ылайык маалыматты издеөнүн пландаит, анын журушуундо изделген маалыматты колдонуу көрек;</p> <ul style="list-style-type: none"> – тигил же бул булактарды пайдаланууну негиздейт
	Коюлган милдетти чечүү үчүн кандай маалымат бар экендигин жана кандай маалымат жок экендигин аныктайт	Берилген ашыкча маалыматтын арасынан милдетти чечүү үчүн керектүүсүн тандайт	<p>Иштин милдетине жараша тигил же бул типтеги маалыматты пайдаланууну негиздейт;</p> <ul style="list-style-type: none"> – милдетти чечүү үчүн жетиштүү жана шайкештик көз карашы менен алынган маалыматты сый көз менен баалайт; – маалыматтык издеөнүң аяктоо жөнүндө чечимди өз алдынча жана аргументтештируү менен кабыл алат
	Маалымдаманы, энциклопедиянын колдонот, мазмуну боюнча китечи, ал эми билим берүү сайттарында – шилтемелерди жетекчиликке алат	Карталык жана электрондук каталогдорду, Интернеттеги издеө системаларын колдонот;	<p>Берилген маалыматты кайсы булактардан издеө керектигин көрсөтет же милдетке ылайык маалымат издеө булагын мунездейт</p> <ul style="list-style-type: none"> – библиографиялык басылмаларды, мәзгилдүү басылмалардың тизмесин колдонот

Приложение 1
к Государственному образовательному
стандарту школьного общего образования
Кыргызской Республики

Аспекты и уровни ключевых компетентностей

Информационная компетентность

Аспект	Репродуктивный	Продуктивный	Креативный
Поиск источников, адекватных задаче	Находит информацию, следуя заданным параметрам поиска	Самостоятельно находит источник информации по заданному вопросу	<p>Планирует информационный поиск в соответствии с поставленной задачей деятельности, при реализации которой необходимо использовать исходную информацию;</p> <ul style="list-style-type: none"> – обосновывает использование тех или иных источников
	Определяет, какой информацией для решения поставленной задачи обладает, в какой – не обладает	Выделяет из представленной избыточной информации ту, которая необходима при решении задачи	<p>Обосновывает использование информации того или иного типа, исходя из задачи деятельности;</p> <ul style="list-style-type: none"> – критически оценивает полученную информацию с точки зрения достаточности и соответствия для решения задачи; – самостоятельно и аргументированно принимает решение о завершении информационного поиска
	Пользуется справочником, энциклопедией, ориентируется в книге по содержанию, а на образовательном сайте – по ссылкам	Пользуется карточными и электронными каталогами, поисковыми системами Интернет;	<p>Указывает в каких источниках следует искать заданную информацию или характеризует источник в соответствии с задачей информационного поиска</p> <ul style="list-style-type: none"> – пользуется библиографическими изданиями, списками публикаций в периодических изданиях

Маалыматты чыгаруу жана алгачкы иштегүү	Маалыматты бир же бир нече булактардан, алып ичинде сөзеки сөздөн бир негиздөй болонча маалымат алып чыгат жана белгилентен түзүмдүн алкагында аны системага салат	Бир же бир нече булактардан, алып ичинде оозеки сөздөн эки жана андан ашык негиздер болонча маалымат алып чыгат жана анда берилген түзүмдүн алкагында системага салат, ез алдынча суроо берүү менен диалогдо кошумча маалымат алат, бир тема болонча маалыматтарды баштапкы системага салуу учун жөнөкөй түзүмдүү ез алдынча берет	Бир же бир нече булактардан эки жана андан ашык негиздер болонча маалыматты алып чыгат жана маалыматты издео милдетине ылайык ез алдынча аныкталган түзүмдө аны системага салат
	Монологдук, диалогдук, дискуссиядагы (төттогу) маалыматтын негизги мазмунун кабыл алат, негизги ойду, анык маалыматты аныктайт	Берилген суроо болонча маалыматты алып чыгат, мында анык эмес маалыматты, себептин жана натыйжанын байланыштарын, сүйлөөчүнүн мамилесин бир булакка таандык статистикалык булактагы окуяларга (схема жана таблицаларды колдонуу менен) аныктайт	Бир жана андан көп булактан анык эмес маалыматты алып чыгат ез алдынча пландайт, себептин жана натыйжанын байланыштарын аныктайт, окуяларга аргументтүү баа берет (схема жана таблицаларды колдонуу менен)
	Графикалык жана символдор менен берилген жөнөкөй маалыматтарды алып чыгарат	Маалыматты графикалык же символикалык чагылдыруудан текстке жана тескерисинче көрөт	Санариптик технологияларды колдонуу менен графикалык же символикалык чагылдырылган маалыматты текстке көрөт жана тескерисинче көрсөтөт
Маалыматтарды иштеп чыгуу жана анын негизинде чечимдерди кабыл алуу	Маалыматтын жетишсиздигин же озунун маалыматты түшүнбөстүгүн көрсөтүү менен суроолорду берет	Маалыматтын аныктыгын текшерүүнү муталим сунуш кылган ыкма менен жүзөгө ашырат	Текшерүүте зарыл болгон маалыматты ез алдынча көрсөтөт жана маалыматтын аныктыгын ар түрдүү компьютердик программалардын жана интернет сайттардын жардамы менен текшерүү ыкмасын колдонот
	Маалымат булагынан белгилүү тыянактарды негиздеген аргументтерди бөлүп көрсөтөт	Берилген критерийлер болонча алар жөнүндө маалыматты салыштырып талдоонун негизинде объекттер, процесстер, кубулуштар жөнүндө тыянак чыгарат, баа берет, интерпретациялайт,	Маалыматты салыштырып талдоонун негизинде объекттер, процесстер, кубулуштар жөнүндө тыянак чыгарат, баа берет, интерпретациялайт, санариптик

Извлечение и первичная обработка информации	Извлекает информацию по одному основанию из одного или нескольких источников, в том числе из устной речи, и систематизирует ее в рамках заданной структуры	Извлекает информацию по двум и более основаниям из одного или нескольких источников, в том числе из устной речи, и систематизирует ее в рамках заданной структуры, получает дополнительную информацию в диалоге, задавая вопросы, самостоятельно задает простую структуру для первичной систематизации информации по одной теме	Извлекает информацию по двум и более основаниям из одного или нескольких источников и систематизирует ее в структуре, самостоятельно определенной в соответствии с задачей информационного поиска
	Воспринимает основное содержание информации в монологе, диалоге, дискуссии (группа), определяя основную мысль, явную информацию	Извлекает информацию по заданному вопросу, определяя неявную информацию, причинно-следственные связи, отношение говорящего к событиям из статистического источника, из одного источника (с использованием схем и таблиц)	Самостоятельно планирует и осуществляет извлечение неявной информации из одного и более источников, определяет причинно-следственные связи, аргументированно дает оценку событиям (с использованием схем и таблиц)
	Воспроизводит простую информацию, представленную графически и символами	Преобразует информацию из графического представления или символьного представления в текстовое и наоборот	Представляет информацию из графического представления или символьного представления в текстовое и, наоборот, с использованием цифровых технологий
Обработка информации и принятие решения на ее основе	Задает вопросы, указывая на недостаточность информации или свое непонимание информации	Реализует предложенный учителем способ проверки достоверности информации	Самостоятельно указывает на информацию, нуждающуюся в проверке, и применяет способ проверки достоверности информации с помощью различных компьютерных программ и интернет-сайтов
	Выделяет в источнике информации аргументы, обосновывающие определенный вывод	Интерпретирует, делает вывод об объектах, процессах, явлениях на основе сравнительного анализа информации о них по заданным критериям, делает вывод о применимости общей закономерности в конкретных условиях	Интерпретирует, дает оценку, делает вывод об объектах, процессах, явлениях на основе сравнительного анализа информации о них, делает обобщение на основе подобранных эмпирических данных с помощью цифровых технологий

		жөнүндө түзянак чыгарат, интерпретациялайт, конкреттүү шарттарда жалпы мыйзам ченемдүүлүктөрдү колдонуу жөнүндө тыныш чыгарат	технологиялардың жардамы менен тандалган эмпирикалык маалыматтардың негизинде жалшылоону жасайт
Маалыматтарды берүү	Алынган маалыматты так баяндап берет	Санариптик технологияларды колдонуу менен башка формада чечилип жаткан кейгейдүн контекстинде алынган маалыматты баяндайт	Маалыматты берүү стратегиясын ез алдынча иштөл чыгат жана аны берилген миддетти, аудиторияны жана башкаларды эске алуу менен сунуштайды
	Берилген алгоритм боюнча маалыматты көрсөтөт, бир форматтан экинчисине өткөрот	Берилген жанрда маалыматты оозеки сүйлөө же жазуу жүзүндө продукт түрүнде көрсөтөт	Санариптик технологияларды колдонуу менен түшүнүүнү женилдеткен формада маалыматты берүү формасын ез алдынча тандайт
Медиасабаттуулук жана маалыматтык коопсуздуук	Маалыматты коопсуз издеө жана сактоо боюнча мугалимдин көрсөтмөлөрүн жетекчиликке алат, тармакта кибербуллинг же башка маалымат коркунчтары бар болсо, жардам сурал кайрылат	Алдынуучу маалыматка сын коз караш менен мамиле кылат, маалыматыш аныктыгын жана ишенимдүүлүгүн оз алдынча талдайт, кибербуллингте жана башка маалыматтык коркунчтарга карши тұра алат	Фейк маалымат менен так жана ишенимдүү маалыматтарды айырмалай алат, маалыматтын коопсуздуук жана ишенимдүүлүк критерийлерине жооп берүүчү медиятексттерди ар кандай түрдө жана формада пайдаланат жана езу тузы алат, кибербуллингте жана башка маалыматтык коркунчтарға карши тұра алат

Социалдык-коммуникативдик компетенттүүлүк

Аспект	Репродуктивдүү	Продуктивдүү	Креативдүү
Социалдык жана коммуникативдик кырдаалды талдоо	Стандарттуу коммуникативдик кырдаалда өзүнүн жана енектөштөрдүн ролун жана позициясын аныктайт (мен киммин, кандай максаттар бар, катышуучулар кимдер, алар жөнүндө эмнелерди билем)	Коммуникативдик кырдаалда өзүнүн позициясын жана катышуучулардын позицияларын, алардын социалдык ролдору жана сырттай коммуникативдик максат коюлган ниеттер менен байланыштырат, алардын мүмкүн болгон позицияларын, ролдорун,	Коммуникациянын катышуучуларынын социалдык ролун жана аны мүмкүн болгон онүтүүсүн эске алуу менен кырдаалды ез алдынча баалайт жана болжолдойт

3

Предъявление информации	Точно излагает полученную информацию	Излагает полученную информацию в контексте решаемой задачи в другой форме с использованием цифровых технологий	Самостоятельно разрабатывает стратегию представления информации и представляет ее с учетом поставленной задачи, аудитории и др.
	Представляет информацию по заданному алгоритму, переводит из одного формата, в другой	Представляет информацию в заданном жанре устного выступления или письменного продукта	Самостоятельно выбирает форму предъявления информации, облегчающую понимание с использованием цифровых технологий
Медиаграмотность и информационная безопасность	Следует инструкции учителя по безопасному поиску и хранению информации, обращается за помощью при наличии в сети кибербуллинга или других информационных угроз	Критически относится к получаемой информации, самостоятельно анализирует достоверность и надежность информации, умеет противостоять кибербуллингу и другим информационным угрозам	Отличает фейковые новости от надежной и достоверной информации, осознанно «потребляет» и сам может создавать медиатексты в различных видах и формах, отвечающих критериям безопасности и надежности информации, умеет противостоять кибербуллингу и другим информационным угрозам

Социально-коммуникативная компетентность

Аспект	Репродуктивный	Продуктивный	Креативный
Анализ социальной и коммуникативной ситуации	Определяет свою роль и позиции партнеров в стандартной коммуникативной ситуации (кто я, какие цели, кто участники, что я о них знаю)	Соотносит свою позицию и позиции участников коммуникативной ситуации, их социальные роли и намерения с заданной извне коммуникативной целью, определяет их возможные позиции, роли, речевые амплуа и намерения	Самостоятельно оценивает и прогнозирует ситуацию коммуникации с учетом социальных ролей участников и возможное ее развитие
Планирование и подготовка коммуникативной деятельности	Определяет свое поведение и коммуникативные задачи соответственно стандартному плану	Составляет план своего коммуникативного поведения в стандартной ситуации	Выбирает способ изложения информации в устной или письменной формах, исходя из прогноза развития коммуникативной ситуации и норм, принятых в обществе

<p>Печатане на конфиденциални документи</p> <p>България</p> <p>София</p> <p>Улица „Димитър Благоев“ № 100</p> <p>Година: 2023</p> <p>Времетраене: 15:00</p> <p>Код на документ: 1234567890</p> <p>Изпълнител: Станимир Петров</p> <p>Контролор: Екатерина Йорданова</p> <p>Съдържание:</p> <p>Документът съдържа конфиденциална информация, която е ограничена за достъп само на изпълнител и контролор.</p> <p>Изпълнителът е осведомен, че информацията е конфиденциална и не може да бъде разпространена без негово съгласие.</p> <p>Контролорът е осведомен, че информацията е конфиденциална и не може да бъде разпространена без негово съгласие.</p> <p>Документът е създаден на 15:00 ч. на 15.06.2023 г.</p> <p>Изпълнител: Станимир Петров</p> <p>Контролор: Екатерина Йорданова</p>
--

<p>Контролор: Екатерина Йорданова</p> <p>Изпълнител: Станимир Петров</p> <p>Съдържание:</p> <p>Документът съдържа конфиденциална информация, която е ограничена за достъп само на изпълнител и контролор.</p> <p>Изпълнителът е осведомен, че информацията е конфиденциална и не може да бъде разпространена без негово съгласие.</p> <p>Контролорът е осведомен, че информацията е конфиденциална и не може да бъде разпространена без негово съгласие.</p> <p>Документът е създаден на 15:00 ч. на 15.06.2023 г.</p> <p>Изпълнител: Станимир Петров</p> <p>Контролор: Екатерина Йорданова</p>

	Башкаларга (башкалар тарабынан) оозеки же жазуу турундо берилген маалыматты кабыл алат	Башкаларга (башкалар тарабынан) берилген маалыматты кабыл алат, маалыматтын мазмунун тандалган формада (оозеки же жазуу жүзүндө) берет	Башкаларга (башкалар тарабынан) оозеки же жазуу жүзүндө берилген маалыматты адекваттуу чечмелейт
	Муталим тарабынан белгиленген коммуникациянын форматында әңкәтеш (әңкәтештер) менен өз ара аракеттенүүнү колдойт	Коммуникациянын бир нече форматтарын билет жана сапаттуу кайталайт, баарлашуу процессинде пайда болгон психологиялык танышырмаларды чечет	Коммуникациянын ар кандай форматтарын билет, аларды коммуникативдик жана социалдык кырдаалта ылайык өз алдынча тандай алат
Социалдык кесепттерин эске алуу менен коммуникациянын ийгилигин баалоо (рефлексия)	<p>Жүргүзүлгөн коммуникациянын күчтүү же алсыз жактарын белгилейт.</p> <p>Эмоционалдык дөңгөлдө жүргүзүлгөн коммуникациянын баалайт («жакты» – «жаккан жою»), мисалдарды көлтиреет;</p> <ul style="list-style-type: none"> – өз максаттарша жетүүнүн негизинде коммуникацияны баалайт 	<p>Коммуникациянын натыйжаларын талдайт жана катышуучулардын позицияларынын күчтүү жана алсыз жактарын белгилейт.</p> <p>Коммуникациянын айрым аспекттерин баалайт жана негиздейт;</p> <ul style="list-style-type: none"> – коммуникациянын аны жүзого ашыруунун социалдык контексттин эске алуу менен баалайт 	<p>Катышуучулардын позицияларынын жана ага озунун катышуусунун күчтүү жана алсыз жактарын белгилөө менен коммуникациянын натыйжаларын талдайт.</p> <p>Жүргүзүлгөн коммуникациянын маанилүүлүк, натыйжалуулук даражасын өзү учун баалайт:</p> <ul style="list-style-type: none"> – эмнени билдим; – эмнени түшүндүм; – эмнени үйрөндүм; – маектештүн позициясын чагылдырат жана башка адамдар менен коммуникация түзүү учун алган тажрыйбасын колдонуу менен өз ара аракеттенүүнүн коммуникативдик жана социалдык жагы жөнүндө жыйнитылк чыгарат

Өзүн-өзү таануу жана проблемаларды чечүү компетенттүүлүгү

Аспект	Репродуктивдүү	Продуктивдүү	Креативдүү
Өзүн-өзү сезүү	Өз ойлорун жана сезимдерин тиешелүү сөздөр/терминдер менен билдириет;	Өзүнүн кызыгууларын, кызыкчылыктарын, мотивдерин, анын өзү жана дүйнөдегү өзүнүн	Өзүн-өзү тарбиялоо программасын түзөт; – өзүн лидер катары сезүү жана иштин натыйжасы учун өз жоопкерчилигине болгон

5

	понравилось», приводит примеры; – оценивает коммуникацию, исходя из достижения собственных целей		<ul style="list-style-type: none"> – что понял; – чему научился; – рефлексирует позицию собеседника и делает выводы о коммуникативной и социальной стороне взаимодействия, используя полученный опыт для осуществления коммуникации с другими людьми
--	---	--	---

Компетентность самопознание и разрешение проблем

Аспект	Репродуктивный	Продуктивный	Креативный
Самоощущение	Выражает свои мысли и чувства в соответствующих словах/терминах; – способен определить свои личностные черты (отношение к себе и окружающему миру)	Формулирует свои побуждения, интересы, мотивы, ценности, которые определяют его/ее представление о себе и своем месте в мире; – описывает свои эмоциональные состояния, доминирующие чувства в различных ситуациях, связанных с позиционированием себя как личности	Составляет программу самовоспитания; – умеет брать на себя ответственность в различных ситуациях благодаря ощущению себя как лидера и внутреннему убеждению в своей ответственности за результат деятельности
Самонаблюдение	Может назвать наиболее сильные и яркие эмоции и чувства, способен обсудить их в классе/группе; – ведет самонаблюдение, используя предложенный алгоритм	Описывает свое поведение в жизненных ситуациях, формулирует свои мысли, эмоции, мотивы деятельности; – может описать стратегии собственного поведения, барьеры и способы их преодоления в общении и других видах деятельности	Выявляет наиболее сильные эмоции и чувства на основе самонаблюдения, определяет причины их появления; – демонстрирует способность управления эмоциями
Самоанализ	Может проанализировать жизненную/учебную ситуацию на основе алгоритма самоанализа; – анализирует причины своих успехов/неудач в личностной, учебной сферах, выстраивает свою	Анализирует свои способности в разных сферах деятельности; – строит планы на будущее на основе анализа собственной деятельности; – дает оценку своих возможностей для осуществления планов в личной,	Способен самостоятельно провести самоанализ; – знает формат, может вести дневник и на основе самоанализа формировать стратегии своей деятельности для самопознания, саморазвития и взаимодействия с социумом

Операція	Операція	Операція	Операція	Операція
Інформація	Інформація	Інформація	Інформація	Інформація
Інформація	Інформація	Інформація	Інформація	Інформація
Інформація	Інформація	Інформація	Інформація	Інформація

Етап	Бароко	Зн. Культура	Женеве	Французька

			- езүнүн күчтүү жана алсыз жактарын түшүнүү менен стресстик жана чыр-чатарактык кырдаалдарда аракеттерди кыла алат
Кейгейду аныктоо	Көрсөтүлгөн параметрлерге ылайык сунушталган кырдаалды талдайт	Керектүү кырдаалды негиздейт, реалдуу кырдаалды талдайт жана керектүү жана реалдуу кырдаалдын ортосундагы карама-каршылыкты аныктайт	Кырдаалта өз алдынча жүргүзген талдоонун негизинде проблеманы аныктайт жана түзөт
	Маалыматтагы же кырдаалдагы карама-каршылыктарды табат (белгилейт)	Проблеманын болушунун айрым ыктымал болгон себептерин көрсөтөт	Проблеманын талдайт (анын болушунун себептерин жана мүмкүн болуучу кесептөттөр көрсөтөт)
	Реалдуу жана керектүү кырдаалдарды жалпысынан баянлап, алар эмнеде айырмалана тургандыгын көрсөтөт	Берилген логикалык схемалардын негизинде реалдуу жана керектүү кырдаалдарды талдайт	Проблемаларды чечүүнүп мүмкүн болгон жолдорун иштөн чыгат жана негиздейт
Максаттарды куюу жана пландаштыруу	Белгиленген максаттын шарттарында мильдеттерди көст	Берилген проблемага адекваттуу максатты көст	Проблемаларды чечүүнүп альтернативдүү жолдорун талдоонун негизинде максат көст
	Коюлган мильдетти чечүү учун сунушталган иштин түрлөрүн тандайт	Максаттарга шайкеш келген мильдеттерди көст	Максатка жетүүдө пайды болушу мүмкүн болгон тобокелдиктерди жана тоскоолдуктарды көрсөтөт, коюлган максатка жетүү мүмкүнчүлүгүн негиздейт
	Мильдетти чечүү боюнча кадамдардын ырааттуулугун түзөт	Аны баалоо учун корсотулгөн критерийлердин негизинде өз ишинин продуктусун (мунездөмөлөрүн сүрөттөө менен) өз алдынча пландаштырат	
Мильдеттерди чечүүдө алгоритмди тандоо	Жазуу жүзүнде жана оозеки нускамалар боюнча иш-аракеттердин ырааттуулугун туура чагылдырат	Мурда белгилүү болгондорун ичинен мильдетти чечүү ыкмасын талдайт же конкреттүү мильдетти чечүү учун белгилүү алгоритмдин белгүтүн тандайт жана иш-аракеттин планын түзөт	Болгон алгоритмдердин комбинациясына негизделген кадамдардын жаңы ырааттуулугун пландаштырат

		характеристик) на основе заданных критериев его оценки	
Выбор алгоритма в решении задач	Корректно воспроизводит последовательность действий по письменной и устной инструкции	Выбирает способ решения задачи из известных ранее или выделяет часть известного алгоритма для решения конкретной задачи и составляет план деятельности	Планирует новую последовательность шагов на основе комбинации имеющихся алгоритмов
Планирование и организация ресурсов (внутренних и внешних)	Называет ресурсы, необходимые для выполнения известной деятельности	Планирует внутренние и внешние ресурсы, необходимые для решения поставленной задачи (временные, информационные, материальные и др.)	Проводит анализ разнообразных ресурсов и обосновывает эффективность использования того или иного ресурса для решения задачи
Оценка результата деятельности и продукта	Осуществляет контроль своей деятельности по заданному извне алгоритму	Самостоятельно контролирует свою деятельность на соответствие плану работы	Определяет и обосновывает показатели достижения цели
	Оценивает продукт своей деятельности по заданным критериям, заданным способом; - сравнивает характеристики образца и полученного продукта и делает вывод об уровне их соответствия	Оценивает продукт своей деятельности по самостоятельно определенным в соответствии с целью деятельности критериям	Обоснованно предлагает (отвергает) внесение изменений в свою деятельность по результатам текущего контроля
Рефлексия (самооценка)	Указывает на сильные и слабые стороны своей деятельности; - указывает мотивы своих действий	Указывает причины успехов и неудач в деятельности; - называет трудности, с которыми столкнулся при решении задачи, и предлагает пути их преодоления/избежания в дальнейшей деятельности; - анализирует собственные мотивы и внешнюю ситуацию при принятии решений	Аргументирует возможность использования полученных знаний, умений, опыта при решении других задач

Ресурстарды пландаштыруу жана уюштуруу (ички жана тышкы)	Белгилүү ишти аткаруу учун керектүү ресурстарды атайт	Коюлган миддetti чечүү үчүн зарыл болгон ички жана тышкы ресурстарды пландаштырат (убакыттык, маалыматтык, материалдык ж.б.)	Ар кандай ресурстарды талдайт жана миддetti чечүү үчүн тигил же бул ресурсту пайдалануунун натыйжалуулугун негиздейт
Иштин жана продуктунун натыйжаларын баалоо	Сырттан коюлган алгоритм боюнча оз ишин контролдойт	Иш планына ылайык көлүүсүпөө өз ишин оз алдынча контролдойт	Максатка жетүү көрсөткүчтерүн аныктайт жана негиздейт
	Оз ишинин продуктусун белгиленген критерийлер боюнча белгиленген ыкма менен баалайт; – үлгүнүн мунөздөмөсүү менен алышкан продуктту салыштырат жана алардын шайкештик деңгээли жөнүндө тыянак чыгарат	Иш максатына ылайык өз алдынча аныкталган критерийлер боюнча өз ишинин продуктусуна баа берет	Учурдагы контролдоонун жыйынтыктары боюнча өзүнүн ишине езгертуүлерду киргизүүнү негиздүү сунуш кылат (четкес катагат)
Рефлексия (өзүн-өзү баалоо)	Оз ишинин күчтүү жана алсыз жактарын көрсөтөт; – өз ишинин мотивдерин көрсөтөт	Ишиндеги ийгиликтердин жана кемчиликтердин себептерин көрсөтөт; – миддettерди чечүүде көздешкен кыйынчылыктарды атап чыгат, мындар аркы ишинде аларды жөнүү/болтурбоо жолдорун сунуш кылат; – чечим кабыл алууда өзүнүн мотивдерин жана тышкы кырдаалды талдоого алат	Башка миддettерди чечүүде алган билимдерин, көндүмдөрүн, тажрыйбасын пайдалануу мүмкүнчүлүгүн аргументтейт

Кыргыз Республикасынын
мектептик жалпы билим берүүнүн
мамлекеттик билим берүү стандартына
2-тиркеме

Билим берүү тармактарын калыптандыруунун принциптери жана негиздери

Коомдун экономикалык жана саясий системаларынын алмашуусу	Тез арада адаптациялоону жана кейгөйлерду чечүү кондүмдерүн, чакырыктарга жоопторду талап кылган тез езгерүп жаткан (глобалдык) дүйнө	Санаилтик коомду, башкаруунун автоматташкан системаларын жана интернет технологияларды онуктуруу	Климаттын езгерүшүнө жана жакшы эмес экологияга байланыштуу айлана-чөйрөнүн чакырыктары. Ресурстарды уномдоочу (энергия, суу ж.б.) технологияларга ётуу зарылдыгы	Өлкөнүн, регион-дун, дүйнөнүн маданий көн турдүүлүгү	Кыргызстандын экономикасыныш атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн жогорулаттуу зарылчылыгы. Жаңы технологияларды өздөштүрүү, технологиялык ой-жүгүртүүнү онуктуруу	Ар кандай кызычылык толторунун мұқташдыктарын эске алуу жана билим берүү системасы учун макулдашылган социалдык заказды иштеп чыгуу зарылчылыгы	Өмүр сапаттуу, ичинде инклозивдик жана көп тилдүү билим алууга бирдей мүмкүнчүлүктөрдү камсыз кылуу зарылчылыгы
Баалуулук корсөтмелерүү							
Патриотизм, Ата Мекенди урматтоо жана сүйүү	Демократиялык жана жарапдык укуктар, адам укуктары, тәндик, басмырлабоо, социалдык кошулуу (инклозия), эркиндиктер жана социалдык жоопкерчилик	Маданияттардын көп турдүүлүк баалуулугун таануу, өз өлкөсүнүн жана дүйнө элдеринин маданий жана рухий баалуулуктарыш өздөштүрүү менен энэ тишине жана маданиятына тартуу	Өзүн-өзү урматтоо жана жеке потенциалды жүзөө ашыруу мүмкүнчүлүгү	Ден соолук жана айлана-чөйрөнүн коопсуздугу			

Приложение 2
к Государственному образовательному стандарту школьного общего образования
Кыргызской Республики

Принципы и основания формирования образовательных областей

Смена экономической и политической систем общества	Быстро меняющийся (глобальный) мир, который требует ответов на вызовы, ускоренной адаптации и навыков решения проблем	Развитие цифрового общества, автоматизированных систем управления и интернет-технологий	Вызовы окружающей среды, связанные с изменением климата и неблагополучной экологией. Необходимость перехода к ресурсосберегающим (энерго-, водно- и др.) технологиям	Культурное многообразие среды, страны, региона, мира	Необходимость повышения конкурентоспособности экономики Кыргызстана. Освоение новых технологий, развитие технологического мышления	Необходимость учета потребностей различных групп интересов и выработки согласованного социального заказа для системы образования	Необходимость обеспечения равных возможностей в получении качественного образования на протяжении всей жизни, в том числе инклюзивного и многоязычного
--	---	---	--	--	--	--	--

Ценностные установки

Патриотизм, уважение и любовь к своей Родине	Демократические и гражданские права, права человека, равенство, недискриминация, социальная включенность (инклозия), свобода и социальная ответственность	Признание многообразия культур, приобщение к родному языку и культуре с одновременным освоением культурных, духовных ценностей народов своей страны и мира	Самоуважение возможность реализации личностного потенциала	Здоровье и безопасная окружающая среда
--	---	--	--	--

Одпіснотривалість однієї збирки					
Фінансування	Споживання	Матеріальні ресурси	Матеріальні ресурси	Матеріальні ресурси	Матеріальні ресурси
1. Клієнтський збор	1. «Я и моя» (поміжнародний, міжкультурний, міжетнічний, міжрелігійний)	1. Матеріальні ресурси	1. Матеріальні ресурси	1. Матеріальні ресурси	1. Фінансування
2. Публічний збор	2. Культурні та соціальні ресурси	2. Матеріальні ресурси	2. Матеріальні ресурси	2. Матеріальні ресурси	2. Фінансування
3. Публічний збор	3. Культурні та соціальні ресурси	3. Матеріальні ресурси	3. Матеріальні ресурси	3. Матеріальні ресурси	3. Фінансування
4. Публічний збор	4. Культурні та соціальні ресурси	4. Матеріальні ресурси	4. Матеріальні ресурси	4. Матеріальні ресурси	4. Фінансування
5. Надісторійний збор	5. Культурні та соціальні ресурси	5. Матеріальні ресурси	5. Матеріальні ресурси	5. Матеріальні ресурси	5. Фінансування